

**UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA FILOZOFICKÁ
KATEDRA HISTORICKÝCH VĚD**

**Vznik Římských smluv
BAKALÁŘSKÁ PRÁCE**

**Autor práce: Martina Nemcová
Vedoucí práce: doc. PhDr. Václav Veber**

2009

Ráda bych poděkovala všem, kteří mě podporovali při tvorbě mé práce a kteří věřili, že to zvládnu i přes všechny životní peripetie, které mě potkaly.

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 23. 06. 2009

Martina Nemcová

SOUHRN

Předložená bakalářská práce se zabývá vývojem a vznikem Římských smluv. V první kapitole je nastíněn poválečný vývoj a stručně je věnována i prvním, ať už ekonomickým či jiným organizacím, které se snažily sjednotit Evropu.

Navazující kapitola se pak věnuje bezprostřednímu předchůdci Evropského hospodářského společenství, co se týče hospodářského sjednocení a to Montánní unii neboli Evropskému společenství uhlí a oceli. Popisují zde okolnosti vzniku, institucionální strukturu i cíle obsažené ve smlouvě, které měla splnit.

Zahrnula jsem zde také kapitolu o Evropském obranném společenství, které sice nakonec nevešlo v platnost, ale dalo podnět k evropskému oživení.

Toto oživení bylo diskutováno mnohými politiky, jako např. Jean Monnet, Paul-Henri Spaak ..., na konferencích konaných po celé Evropě, kdy tyto diskuze vyvrcholily podpisem Římských smluv 25. března 1957. Zahrnula jsem zde i osobnost Paula-Henriho Spaaka, který se stal klíčovou postavou pro sjednocovací evropský proces.

Římské smlouvy umožnily vznik dvou nadnárodních organizací, Evropského hospodářského společenství – EHS a Evropského společenství pro atomovou energii – EURATOM, a položily tak i základy společnému trhu a mírovému využití jaderné energie. U těchto organizací jsem rovněž definovala jejich strukturu a položila jsem si i otázku zda jejich cíle byly splněny.

KLÍČOVÁ SLOVA:

EHS, Euratom, J. Monnet, P. H. Spaak, Římské smlouvy, 25. březen 1957

SUMMARY

Submitted bachelor's work deal with development and creation of Treaties of Rome. In first chapter is outlined postwar development and shortly is devoted to first economic or other organizations that try to unite Europe.

Coherent chapter apply to proximate predecessors of European economic company, concerning economic unification, namely European company of coal and steels. I describe here circumstances of formation, institutional structure and purposes included in treaty that it had realize.

I folded in here also chapter on European defensive company that in the end did not come in to use, but it gave suggestion to European resurgence. This resurgence was discussed by many politicians, like e.g . Jean Monnet, Paul- Henri Spaak etc., on conferences performed all over Europe, when these discussions culminate in signature of Treaties of Rome on 25. March 1957. I included here a personality of Paul- Henri Spaak, who became the crucial person for unification European action.

Treaties of Rome enabled rise of two supra-national organizations, European economic company – EEC and European company for atomic energy – EURATOM, and put down bases of common market and peaceable usage of nuclear energy. Near these organizations I as well defined their structure and I put the question to myself whether their purposes were to be executed.

KEYWORDS

EEC, EURATOM, J. Monnet, P. H. Spaak, Treaties of Rome, 25. March 1957

1. Úvod

Podpisem Římských smluv dne 25. března 1957 byly položeny základy pro sjednocenou Evropu. Dnes je to přes padesát let, co funguje společný trh a i přesto si jednotlivé státy Evropské unie stále zachovávají svou rozmanitost v kultuře, jazycích i tradicích. To vše vychází ze společných hodnot jako svoboda, demokracie, právní stát, respektování lidských práv a rovnost. Je to rovněž i přes padesát let bez války mezi zeměmi, které dnes tvoří Evropskou unii.

Jednu z hlavních úloh v tom sehrály právě Římské smlouvy, které pomohly vytvořit Evropské hospodářské společenství - EHS a Evropské společenství pro atomovou energii - EURATOM. V mé bakalářské práci chci přiblížit spletitou cestu, kterou Římské smlouvy musely absolvovat, aby vešly 1. ledna 1958 v platnost. Zaměřím se také na problémy, neshody i okolnosti, které provázely podepsání těchto smluv. Tyto smlouvy byly důležitým krokem pro celou Evropu a díky nim se proces evropské integrace mohl dostat do nové fáze. Také pomocí společného úsilí mnoha významných osobností, se mohl zrodit společný jednotný trh – největší oblast volného obchodu na světě, později i jednotná měna, kterou sdílí většina občanů dnešní Evropské unie.

V úvodní části jsem se snažila nastínit poválečný vývoj, který úzce souvisel s myšlenkou evropské integrace. S touto kapitolou mi pomohla zejména kniha Felixe Gilberta a D. C. Claye – Konec evropské éry.

V další kapitole se věnuji Montánní unii, nebo také Evropskému společenství pro uhlí a ocel, kterou považuji a samozřejmě ne jen já, za bezprostředního předchůdce Evropského hospodářského společenství a Evropského společenství pro atomovou energii. Zdrojem informací se mi stala kniha pana Vebera – Dějiny sjednocené Evropy a rovněž i kniha Christophera Bookera – Skryté dějiny evropské integrace. K dispozici jsem samozřejmě měla i smlouvu o vytvoření Evropského společenství pro uhlí a ocel.

Rovněž jsem nevynechala kapitolu, která se zmiňuje o Evropském obranném společenství. Zahrnula jsem zde tuto kapitolu, z důvodu vlivu, který měla na další vývoj evropského sjednocování.

Celá další kapitola je věnována oživení myšlenky evropské integrace. V této části jsem využila hlavně internetové zdroje, které jsem našla. Byla to pak zejména stránka www.ena.lu, kde můžeme nalézt mnoho výborných informací, co se tohoto problému týče. Jediným úskalím bylo, že mnoho těchto informací je v původním jazyce, čili většinou ve francouzštině či nizozemštině, což je pro mě nevýhoda, jelikož tyto jazyky neovládám a překlady, co se týče finančního obnosu, jsou příliš nákladné. Některé zdroje jsou ovšem uvedeny ve více jazycích, tudíž jsem je mohla použít. Překládala jsem většinou z angličtiny, a s některými dalšími překlady z francouzštiny mi pomáhal kamarád Jan Dvořáček. Čímž mu i touto cestou děkuji. Samozřejmě jsem používala i další internetové zdroje jako například www.euroskop.cz nebo <http://eur-lex.europa.eu/>, kde jsou k dispozici zakládající smlouvy či deklarace.

Další literaturu, kterou jsem našla, a kterou můžeme považovat za dobovou (většinou byly vydány do 10 let od podpisu Římských smluv), pokládám za značně tendenční, ale i zde jsem čerpala informace.

Mým záměrem bylo zejména sepsat dostupné informace z internetových zdrojů a literatury, abych přiblížila události týkající se přípravy smluv. Zahrnula jsem zde rovněž i pasáže ze smluv, tisku a projevů.

2. Poválečná obnova

Souběžně s bojem mezi supervelmocemi začala po 2. světové válce i politická přestavba v mnoha evropských zemích. Protože jejich obnova závisela na ochraně Spojených států amerických a sovětského Ruska, nemohly se tyto země vyvíjet podle vlastních hodnot a představ.¹

Formy rekonstrukce se samozřejmě na Západě a Východě značně lišily. Ve východních zemích sovětského vlivu se stalo vzorem politické uspořádání, které existovalo v Sovětském svazu: tedy představitele výkonné moci kontrolovala i vybírala komunistická strana. V západním bloku naopak docházelo k napodobování politického systému v USA: tedy většina zemí se staly parlamentními demokraciemi².

Ovšem důležitým bodem v poválečné obnově se stalo oživení ekonomického života. Vládám tak byla přisouzena aktivní úloha v hospodářské rekonstrukci. Vzniklo nejen právo, ale přímo povinnost hrát úlohu v proměně hospodářského života. V jednotlivých západních zemích se lišily názory, do jaké míry a jakými prostředky ovlivňovat hospodářský život. Hlavním cílem ale bylo vytvořit příznivé hospodářské podmínky.³

2.1 Integrace na západě

Situace na Východě a Západě se lišila. Rusko, jako supervelmoc východu, bezprostředně sousedila s východními zeměmi Evropy. Spojené státy naopak byly od západních zemí Evropy vzdáleny a všeobecně se očekávalo, že se stáhnou.⁴ Obyvatelé západní Evropy, ale toužili získat větší sílu vytvořením bloku a taky se zde dobře uchycovala myšlenka nadnárodního sdružování, která se rozvinula již během války.

V zahraničně obchodním pronikání do západní Evropy daly Spojené státy hlavní úlohu *Marshallově plánu*. Realizace tohoto plánu zahrnovala období od dubna 1948 do poloviny roku 1952. Marshallův plán měl zhodnotit americký kapitál, rozšířit zahraniční odbytný USA a sblížit ekonomiky západních zemí. Měl taktéž odstranit vzájemné překážky v zahraničním obchodě a podnítit vznik západoevropského trhu.

¹ GILBERT, Felix, LARGE, David Clay. *Konec evropské éry: Dějiny Evropy 1890 - 1990*. Praha : [s.n.], 2003. Str. 410.

² evropská obdoba americké demokracie

³ GILBERT, Felix, LARGE, David Clay. *Konec evropské éry: Dějiny Evropy 1890 - 1990*. Praha : [s.n.], 2003. Str. 411.

⁴ Tamtéž. Str. 424.

V roce 1948 byla zřízena *Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci* – OEEC, která koordinovala rozdělování finanční pomoci Marshallova plánu. Součástí této organizace se také stala Evropská platební unie – EPU založena roku 1950. Ta měla připravit podmínky k zavedení volné směnitelnosti západoevropských měn a pomoci tak k rozšíření vzájemného obchodu. Poté, co OEEC úkol splnila, byla přetransformována na *Organizaci pro hospodářskou spolupráci a rozvoj* – OECD.

Dalším krokem k těsnějšímu sjednocování Evropy byl podpis *Bruselských smluv* 17. března 1948 mezi Francií, Velkou Británií a zeměmi Beneluxu.⁵ V této smlouvě si navzájem slíbily pomoc v případě vojenského napadení a došlo k vytvoření stálé Rady, která sloužila jako poradní orgán pro společné zájmy a aktivity. Bruselská smlouva byla sice jasným výrazem evropské ochoty odolávat tlaku Ruska, přesto v případě války by nedokázalo toto seskupení Rusku čelit. Proto se po podepsání bruselské smlouvy objevily snahy začlenit i do vojenských opatření i USA.

Výsledkem se pak stala *Severoatlantická aliance* – NATO, do které se vedle členů Bruselské smlouvy zapojili i Spojené státy, Kanada, Itálie, Dánsko, Portugalsko, Island a Norsko. Podpisem Washingtonské smlouvy 4. dubna 1949 se ozbrojené síly evropských i americko-kanadských účastníků sloučily a byly podřízeny jednomu mezinárodnímu velení. Tato organizace nebyla jen seskupením ve vojenské oblasti, ale i politickým spojenectvím, jejímž cílem bylo bránit svobodu a společné dědictví svých národů.

Poválečná obnova měla za úkol řešit i postavení Německa. Německé nerostné bohatství mohlo umožnit vzkříšení vojenské moci. Bylo jasné, že německá účast v Západním bloku by znamenala, že by se Německo mohlo opět stát plně suverénní mocností. Bylo nezbytné odstranit nebezpečí využití nerostných zdrojů ke znovuvyzbrojení Německa. Úkolem se tedy stalo zpřístupnění německé oceli a uhlí pro potřeby hospodářské obnovy.

Tuto situaci pomohlo vyřešit *Evropské společenství uhlí a oceli* – ESUO v roce 1951. Francouzský premiér Robert Schumann tehdy předložil odvážný návrh, aby se těžba uhlí a výroba oceli v Německu, Francii a zemích Beneluxu podřídila společné správě.⁶ Tuto událost považuji za důležitou, protože toto společenství se stalo bezprostředním předchůdcem EHS a tyto instituce měly mnoho společného. Z tohoto důvodu jí věnuji další kapitolu a stejně tak i *Evropskému obrannému společenství*, kdy tato instituce v konečném důsledku skončila neúspěchem, ale zároveň dala další impulsy k evropskému „oživení.“

⁵ Tedy Nizozemsko, Belgie a Lucembursko

⁶ GILBERT, Felix, LARGE, David Clay. *Konec evropské éry: Dějiny Evropy 1890 - 1990*. Praha : [s.n.], 2003. Str. 424.

3. Vznik Montánní unie

Montánní unie neboli Evropské společenství uhlí a oceli vzniklo v době, kdy bylo ještě nemožné myslet na politickou integraci Západoevropských států. Mnohem schůdnější se proto jevily snahy o ekonomickou integraci, která se právě měla stát základem pro pozdější případnou integraci politickou.

Bylo jasné, že Organizace pro Evropskou spolupráci na ekonomickou spolupráci již nestačí a také, že není vhodným nástrojem pro dosažení tohoto cíle.⁷ I když její struktura obsahuje stálé orgány, přece jen jejich povaha nemá nadstátní prvky, naopak jak formálně, tak prakticky pokračuje v tradičních metodách kooperace mezi suverénními státy.⁸

Bylo proto nezbytné, vytvořit novou instituci se silnými nadstátními orgány, která by se pokusila o skutečné hospodářské sjednocení a formování obchodní a hospodářské politiky. Velmi vhodně se jevila integrace v oblasti produkce uhlí a oceli. Předpokladem se stala koncentrace i monopolizace v těchto odvětvích ve všech západoevropských zemích. Úlohu při úvahách o nové instituci také hrály důvody vojensko-politické, neboť obě odvětví mají nesporně prvořadý ekonomický a politický význam. Jsou to důležitá odvětví ekonomiky každého státu a mají význam pro celou materiální výrobu, zvláště pak pro tu zbrojní.⁹

Integračnímu pokusu předcházely spory mezi USA a Velkou Británií o ovládnutí Porúří.¹⁰ V roce 1948 Francie požádala o zřízení Mezinárodního úřadu pro Porúří, jehož prostřednictvím by francouzská vláda mohla ovlivňovat německou produkci uhlí a oceli, aby podstatná část této produkce směřovala na podporu rekonstrukce Francie.¹¹ USA, Británie a hlavně Západní Německo se striktně stavěly proti tomuto plánu.

Jean Monnet tedy vymyslel kompromisní plán, který nakonec přednesl francouzský ministr zahraničí R. Schuman. Byl tak prezentován jako tzv. Schumanův plán, který předpokládal sloučení německé a francouzské produkce uhlí a oceli do jedné nadnárodní organizace, řízenou společným nadnárodním orgánem.¹²

⁷ PAVLÁT, Vladislav. *Současné rozpory západoevropské integrace*. 1. vyd. Praha : [s.n.], 1961. 200 s.

⁸ TAUFER, Otakar. *Hospodářská integrace západní Evropy*. Praha : [s.n.], 1961. Str. 58. ISBN 25-007-62.

⁹ Tamtéž, str. 59

¹⁰ Důležité průmyslové centrum západního Německa.

¹¹ BOOKER, Christopher, NORTH, Richard. *Skryté dějiny evropské integrace: Od roku 1918 do současnosti*. Brno: Barrister & Principal, 2006. Str. 74. ISBN 80-7364-026-0.

¹² Podrobněji se věnuji tomuto tématu v kapitole 3.1.

Schumann se vyjádřil takto:

„Francouzská vláda navrhuje podřídit celou francouzsko-německou výrobu uhlí a oceli společnému Vysokému úřadu, jako organizaci otevřené účasti jiných evropských zemí. Zavedení společné výroby uhlí a oceli bude mít za následek okamžité vytvoření společných základů pro ekonomický rozvoj, jakožto první etapu Evropské federace, a změnu situaci v oblastech, kde se odedávna vyráběly zbraně pro války, jejichž oběťmi byly nejčastěji tyto oblasti samy. Solidarita ve výrobě, k níž se takto dospěje, bude mít za důsledek, že jakákoli válka mezi Francií a Německem bude nejenom nemyslitelná, nýbrž i prakticky nemožná. Vytvoření této mocné výrobní jednotky, otevřené pro všechny země, které budou chtít se na ní podílet, schopné poskytnout všem zemím, jež bude zahrnovat základní prvky průmyslové výroby za stejných podmínek, položí reálné základy pro jejich hospodářské sjednocení. Tato výroba bude nabídnuta celému světu, bez rozdílu či diskriminace tak, aby se přispělo ke zvýšení životní úrovně a k pokroku, pokud jde o mírovou aktivitu.“¹³

Po dlouhých jednáních nastal zdlouhavý proces vypracování projektu smlouvy. Po ostrých diskuzích a vleklých sporech byla smlouva podepsána 18. dubna 1951. Vzniklo tak ESUO, kam patřila: Francie, Itálie, Belgie, Nizozemí, Lucembursko a NSR. Rovněž tam patřilo i Sársko, které bylo zastoupeno při podpisu smlouvy Francií. V účinnost tato smlouva vstoupila 16. června 1952.

3.1 Institucionální struktura ESUO

Vysoký úřad

Tento orgán se stal nejdůležitějším uskupením v ESUO. Začal fungovat 10. srpna 1952 a sídlil v Lucemburku. Vysoký úřad měl devět členů, jmenovaných vládami členských zemí. Jejich hlavní povinností bylo rozhodovat o produkci uhlí a hutních výrobků, problémech s odbytem, otázkách spotřeby atd. Rozhodnutí byla přijímána většinou hlasů. Vysoký úřad se také mohl zdržet hlasování a usnést se pouze na doporučení.

¹³ Odbor informování o evropských záležitostech. *Schumanova deklarace* [online]. 2008 [cit. 2009-05-28]. Str. 1. Dostupný z WWW: <http://www.euroskop.cz/gallery/5/1682-b8eae18a_bbd7_459f_85b5_ea5b969cb34f.pdf>.

Vysoký úřad měl tyto pravomoce:

1. Rozhodovat o otázkách produkce uhlí a oceli, a s tím spojené otázky jejich spotřeby a odbytu.
2. Mohl stanovovat minimální či maximální ceny a provádět intervenci do výroby a poptávky.
3. Stanovovat kvóty pro výrobu s ohledem na situaci na trhu.
4. Investovat přímo do některých investic a schvalovat jejich rozsah či zaměření.
5. Podporovat technologický a ekonomický výzkum.
6. Podporovat zlepšování životních a pracovních podmínek.¹⁴

Při vysokém úřadu byl ustanoven zvláštní poradní výbor, v němž byli rovnoměrně zastoupeni zástupci podnikatelů, pracujících a spotřebitelů. Úřadu pak předkládal různé perspektivní programy k posouzení a běžně informoval o své činnosti. Jako poradní orgán neměl žádné pravomoci.¹⁵

Rada ministrů

Tento orgán měl harmonicky fungovat společně s Vysokým úřadem. Rada mohla rovněž dávat návrhy a podněty Vysokému úřadu. Členy byli ministři zahraničních věcí členských států. Každý členský stát měl v Radě jednoho zástupce.

Rada měla velkou pravomoc zvláště ve správních otázkách, také Vysoký úřad mohl Radě předkládat svá rozhodnutí ke schválení a v mnoha otázkách mohla omezovat svrchovanost rozhodnutí Vysokého úřadu.¹⁶

K vyjádření bylo zapotřebí absolutní většiny všech členských států, v níž musí být alespoň jeden zástupce země, která má alespoň 20 % celkové produkce uhlí a oceli ve Společenství. Při rovnosti hlasů je přijato usnesení, pro něž se vyslovili 2 zástupci velkých členů (tj. představujících alespoň 20 % celkové výroby). Zde se pak projevuje převaha dvou velkých zemí (Francie a NSR) nad čtyřmi malými.¹⁷

¹⁴ TAUFER, Otakar. *Hospodářská integrace západní Evropy*. Praha : [s.n.], 1961. str. 61, ISBN 25-007-62.

¹⁵ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Praha: Lidové noviny, 2004. str. 226, ISBN 80-7106-663-X.

¹⁶ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Praha: Lidové noviny, 2004. str. 227, ISBN 80-7106-663-X.

¹⁷ TAUFER, Otakar. *Hospodářská integrace západní Evropy*. Praha : [s.n.], 1961. str. 62, ISBN 25-007-62.

Společné shromáždění

Tento orgán se stal jakýmsi parlamentem Montánní unie. Členové byli voleni každoročně přímým hlasováním. Shromáždění mělo 78 členů. Vysoký úřad měl za úkol každoročně předkládat shromáždění zprávu o své činnosti. Stejně tak mohlo Shromáždění Vysokému úřadu vyslovit nedůvěru a v tom případě museli členové kolektivně podat demisi. Pravomoci tohoto orgánu spočívaly hlavně v kontrole.

Podle přibližné rozlohy členských států měly Německo, Francie a Itálie po 18 zástupcích, Belgie a Nizozemí po 10 a Lucembursko čtyři poslance.¹⁸

Soudní dvůr

Jeho úkolem bylo zajišťovat ochranu práva při výkladu a uplatňování smlouvy a prováděcích nařízení. Byl složen ze sedmi soudců, jmenovaných po dohodě vlád členských zemí na dobu šesti let. Ze svého středu si pak volili prezidenta na dobu tří let.

Na soud se mohl obracet jak vlády členských států, tak Rada, či jednotliví podnikatelé nebo zaměstnanci Společenství.

Evropské společenství uhlí a oceli mělo mohutný administrativní aparát, který připravuje podklady pro jednání orgánů a vydává velká množství statistických materiálů. Autoři smlouvy měli v plánu postupně přičlenit všechny západoevropské země a to se nezdařilo.

ESUO a jeho vztahy se projevují i v mezinárodních kontaktech, kdy ESUO udržuje vztahy s jinými mezistátními organizacemi, příp. s vládami jednotlivých států. Vysoký úřad měl např. stálou misi při OEEC, která zajišťovala koordinaci a styk mezi oběma organizacemi.

3.2 Monnet nebo Schumann?

V této kapitole bych se chtěla zaměřit na přínos Jeana Monneta do ESUO. Jak mnoho lidí předpokládá a i považuje za zakladatele či otce Evropy právě Roberta Schumana, ale právě za tímto člověkem po celou dobu stál Jean Monnet. Dokázal v pravý okamžik využít situace, a

¹⁸ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Praha: Lidové noviny, 2004. Str. 227, ISBN 80-7106-663-X.

dovést svůj plán ke zdárnému a úspěšnému cíli. To svědčí o jeho mimořádném nadání, talentu a pracovitosti.

Na jaře 1950 dal americký ministr zahraničí Dean Acheson prakticky ultimátum, týkající se dvouletého sporu USA a Británie v oblasti Porúří. Francie měla přijít do 11. května 1950 s nějakým kompromisním návrhem, jinak by navrhla vlastní řešení USA. Monnetovi se tak naskytlá výjimečná příležitost, protože již léta snil o „Spojených státech evropských.“¹⁹

Ve chvíli, kdy začal Monnet svůj plán formulovat, obával se, jak moc by měl svůj projekt vyslovovat nahlas. Svůj plán musel devětkrát přepsat, než byl úplně spokojen.

Chtěl vytvořit Evropu, která by fungovala jako jeden stát se všemi atributy, které ke státu patří. Zároveň se ale snažil se svůj plán zformulovat tak, aby neodstrašil národní vlády, které by mohly pocítit omezení jejich suverenity.

Monnet ve svém memorandu píše:

„Musíme ustoupit od dřívějších forem a nastoupit cestu transformace, a to jak nastolením společných základních ekonomických podmínek, tak zřízením nových institucí, které by byly přijatelné pro suverénní státy. Evropa v pravém smyslu dosud nikdy neexistovala. Evropu netvoří soubor suverénních států, které se setkávají v rámci různých rad. Musíme Evropu skutečně vytvořit: musí si být vědoma své existence...“²⁰

Měl ve zvyku jednat z ústraní, proto se rozhodl, že pro svůj plán musí najít kandidáta, který by ho propagoval. Původně přemýšlel o předsedovi vlády Georgesu Bidaultovi, k němu se ale memorandum včas nedostalo.

Monnet se tedy musel poohlídnout někde jinde. Osudové se tak stalo setkání s asistentem francouzského ministra zahraničí Bernardem Clapierem. Clapier se zmínil, že on ani jeho šéf R. Schuman stále neví, co nabídnout americkému ministru zahraničí Achesonovi, aby si ho usmířili. Monnet tedy nabídl svou verzi plánu.

Po prostudování Monnetova memoranda, jej Schuman bez výhrady podpořil. Dokumentu se začalo říkat „Schumanův plán“, přestože to jeho návrh nebyl. Poté podnikl odvážný krok a 9.

¹⁹ Samotná myšlenka již vznikla ve 20. letech u Coudena-Kalerghiho či Louchera.

²⁰ BOOKER, Christopher, NORTH, Richard. *Skryté dějiny evropské integrace: Od roku 1918 do současnosti*. Brno: Barrister & Principal, 2006. Str. 75. ISBN 80-7364-026-0.

května 1950 seznámil evropské občany s tímto projektem. Představen byl na tiskové konferenci v paláci Quai d'Orsay. Dnes se tento den slaví jako „Den Evropy.“

Přestože tento dokument zaujímá čestné místo na stránkách Evropské unie, Schuman sám netušil, k čemu přesně tento dokument směřuje. Média, ale tento plán přivítala s nadšením.

3.3 Ohlas na „Monnetův plán“

Co se týče Německa, Konrad Adenauer, plán podpořil. Jednak byl příznivcem sjednocení evropského kontinentu, ale rovněž viděl v plánu možnost, jak získat aspoň částečně vládu nad vlastním průmyslem. Když se Adenauer dozvěděl, že návrh vypracoval Monnet, nebyl příliš nadšen. Nedůvěřoval mu, protože ho v letech 1945 – 1950 znal jako vysokého francouzského úředníka, který všude prosazuje francouzské zájmy, hlavně když šlo o americké peníze, a byl velmi úspěšný.²¹ Po jejich osobním setkání však Monnet Adenauera ubezpečil, že bude mezi státy absolutní rovnost. Adenauer pak prohlásil:

„Považuji realizaci francouzského návrhu za svůj nejdůležitější úkol. Pokud se mi jej podaří splnit, budu moci říci, že jsem nežil nadarmo.“²²

Británie, jak Monnet předpokládal, s plánem nesouhlasila. Vadil jim hlavně nadnárodní prvek, který byl podstatou návrhu. Vědomě ji tak vyloučil z nového společenství, protože museli přijmout právě tento princip. Je třeba zmínit, že v předchozím roce britská vláda znárodnila železárny a ocelárny v zemi. Nebyl tudíž vhodný okamžik na předání řízení jinému orgánu. Ministerstvo obrany se rovněž obávalo, že tento návrh by mohl mít dopad na válečné možnosti země. Hlavním cílem byla totiž likvidace válečného potencionálu všech zúčastněných členských zemí. Británie se jednoduše nechtěla vázat a upřednostňovala zájmy v rámci svého impéria. Těžce ovšem nesla skutečnost, že nová organizace se vznikla bez jejich vlivu i účasti.

Proti byli také němečtí sociální demokraté, zástupci belgického uhelného průmyslu, italscí producenti oceli, ti všichni se obávali hlavně konkurence.

²¹ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Praha: Lidové noviny, 2004. Str. 222, ISBN 80-7106-663-X.

²² BOOKER, Christopher, NORTH, Richard. *Skryté dějiny evropské integrace: Od roku 1918 do současnosti*. Brno: Barrister & Principal, 2006. Str. 79. ISBN 80-7364-026-0.

3.4 Smlouva, její obsah a cíl

Smlouva obsahovala 100 článků a zvláštní protokol o vztazích k Radě Evropy. Byla uzavřena na 50 let a byla to jediná časově uzavřená smlouva v rámci Evropské unie.²³ Platnost této smlouvy vypršela 23. července 2002 podle článku 97.²⁴ Byly vytvořeny již zmiňované instituce Vysoký Úřad, Rada ministrů, Shromáždění a Soudní dvůr.

Smlouvu oficiálně podepsaly hlavy států tj. prezident Německa, Francie a Itálie, korunní princ Belgie, velkokněžna Lucemburska a královna Nizozemí. Ti ale zmocnili své politiky k podepsání této smlouvy. Na smlouvě tedy můžeme vidět podpisy Konráda Adenauera za Německo, Roberta Schumana – Francie, Carla Sforzy – Itálie, Josepha Becha – Lucembursko, za Belgie Paul Zeeland a Joseph Meurice a za Nizozemí Dirk U. Stikker a Johannes Roelof van den Brink.

3.4.1 Obsah smlouvy

V hlavě I. jsou obsaženy úkoly, které se mají splnit:

- **Článek 1 Založení Společenství**

Touto smlouvou mezi sebou vysoké smluvní strany zakládají Evropské společenství uhlí a oceli, spočívající na společném trhu, společných cílech a společných orgánech.

- **Článek 2 Úkoly Společenství**

Úkolem Evropského společenství uhlí a oceli je přispívat v souladu s celkovým hospodářstvím členských států a na základě společného trhu za podmínek blíže stanovených v článku 4 k hospodářskému rozvoji a ke zvyšování životní úrovně v členských státech. Společenství postupně vytvoří předpoklady, které zajistí nejracionálnější dělbu výroby na co nejvyšší úrovni produktivity, při udržení nepřetržité zaměstnanosti a aniž by v hospodářství členských států byly vyvolány základní a dlouhodobé poruchy.

- **Článek 3 Orgány a jejich úkoly**

Orgány Společenství budou v rámci své pravomoci a ve společném zájmu:

²³ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Praha: Lidové noviny, 2004. Str. 225, ISBN 80-7106-663-X.

²⁴ *Smlouva o založení evropského společenství uhlí a oceli* [online]. Karolinum, 17/4/2009 [cit. 2007-03-04]. Dostupný z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/dat/11951K/tif/TRAITES_1951_CECA_1_EN_0001.tif>.

- a) dozírat na pravidelné zásobování společného trhu s přihlédnutím k potřebám třetích zemí;
- b) zajišťovat všem uživatelům společného trhu, kteří jsou v obdobném postavení, stejný přístup k produkci;
- c) dozírat na zavedení nejnižších cen za podmínek, které by nevyvolaly žádné odpovídající zvýšení cen uplatňovaných týmiž podniky v jiných transakcích a jindy zase celkové úrovně cen a které by přitom dovozovaly nezbytné umořování a zachovaly normální možnosti výnosu investovaného kapitálu;
- d) dozírat na udržování podmínek, které podněcují podniky k rozvíjení a zlepšování jejich výrobního potenciálu a podporují politiku racionálního využívání přírodních zdrojů, při níž však nedochází k neuváženému vyčerpávání těchto zdrojů;
- e) podporovat zlepšování pracovních podmínek a životní úroveň pracujících v každém průmyslovém odvětví, za něž je Společenství odpovědné, aby byla umožněna jejich harmonizace při neustálém zlepšování;
- f) podporovat rozvoj mezinárodní směny a zajišťovat dodržování spravedlivých limitů vývozních cen;
- g) podporovat plynulé rozšiřování a modernizování výroby, jakož i zlepšování jakosti bez jakéhokoli ochranářství vůči konkurujícím odvětvím, jež by nebylo odůvodněno nevhodnými kroky z jejich strany nebo v jejich prospěch.

• Článek 4 **Zákaz diskriminace**

Se společným trhem uhlí a oceli uznávají se za neslučitelné a v důsledku toho podle této smlouvy uvnitř Společenství za zrušené a zakázané:

- a) dovozní nebo vývozní cla a dávky s rovnocenným účinkem, jakož i kvantitativní omezení pohybu výrobků;
- b) opatření nebo praktiky, které vedou k diskriminaci mezi výrobci, mezi kupujícími nebo mezi uživateli, zejména pokud jde ceny nebo dodací podmínky, nebo dopravní tarify a podmínky, jakož i opatření a praktiky, které zasahují do svobodné volby dodavatele na straně kupujícího;
- c) subvence nebo podpory poskytované státy nebo zvláštní poplatky ukládané státy v jakékoli formě;
- d) omezující praktiky směřující k rozdělování nebo využívání trhů.

• Článek 5 **Omezené zasahování**

Společenství plní své úkoly za podmínek stanovených v této smlouvě omezeným zasahováním. Za tímto účelem Společenství:

- . poskytuje zájemcům návod a pomoc tím, že shromažďuje informace, organizuje konzultace, a stanoví rámcové cíle;
- . dává k dispozici podnikům pro jejich investice finanční prostředky a podílí se na nákladech na přizpůsobování;
- . zajišťuje zavádění, udržování a dodržování normálních podmínek soutěže a přímo zasahuje do výroby a trhu jen když to okolnosti vyžadují;
- . zveřejňuje důvody svých kroků a činí opatření nutná k tomu, aby byla dodržována pravidla stanovená touto smlouvou.

Orgány Společenství plní tyto úkoly s co nejmenším správním aparátem a v úzké spolupráci se zainteresovanými stranami.

• Článek 6 **Právní povaha**

Společenství je právnickou osobou. V mezinárodních vztazích má Společenství způsobilost k právům a k právním úkonům nutnou k výkonu jeho funkcí a k dosahování jeho cílů. V každém z členských států má Společenství nejširší způsobilost k právům a právním úkonům, jakou jejich právo přiznává vnitrostátním právnickým osobám; může zejména nabývat a zcizovat movitý i nemovitý majetek a vystupovat před soudem. Společenství zastupují jeho orgány, každý v rámci své pravomoci.²⁵

3.4.2 Cíle smlouvy

Smlouva měla přispět k bližší integraci mezi státy, společná správa právě nad tímto trhem, měla zabránit válkám a posílit těžce vydobytý evropský mír. To vše mělo vést k hospodářské výstavbě, blahobytu a následně i k politickému sjednocení Evropy.

Toto společenství mělo zůstat bez diskriminace a poskytnout všem členům rovné příležitosti bez omezování výrobců kupujících nebo spotřebitelů či praktik, které by narušovaly soutěž. Měli také zlepšit životní a pracovní podmínky. Rovněž se měla zlepšit využívání přírodních zdrojů a zabránění jeho zneužití. Mělo dojít k celkové modernizaci a postupného rozšiřování výroby.

²⁵ Smlouva o založení evropského společenství uhlí a oceli [online]. Karolinum, 17/4/2009 [cit. 2007-03-04]. Dostupný z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/dat/11951K/tif/TRAITES_1951_CECA_1_EN_0001.tif>.

Vytvoření ESUO mělo připravit předpoklady pro postupné zapojování dalších hospodářských odvětví do integrovaného celku západní Evropy a vybudovat tak základy pro její budoucí případné politické sjednocení.²⁶

Ekonomický význam Montánní unie je značný. Sjednocením západoevropského hutního průmyslu v ESUO vznikl mohutný ekonomický komplex, který významně zasahuje do vývoje na kapitalistickém světovém trhu oceli.²⁷

Německo a Francie se pochopitelně staly nejsilnější jednotkou v tomto komplexu. V roce 1951 byl podíl Německa na celkové produkci oceli v rámci montánní unie necelých 36%, v roce 1958 již 45,5%.²⁸

4. Evropské obranné společenství

V této kapitole bych chtěla pouze krátce nastínit pokus o vytvoření EOS a jeho neúspěch, který pak vedl k vytvoření nového plánu a to plánu společného trhu. EOS bylo pro mnohé významné politiky zklamáním a Monnet se tedy rozhodl, že nejlepší bude pokračovat v rozvoji integračního programu rozšířením hospodářských oblastí ESUO. Tento projekt, je také zajímavý tím, že s tímto návrhem původně přišli Francouzi a ti ho nakonec i „potopili“.

4.1 Historické okolnosti

25. června 1950 informovaly světové agentury o napadení jižní Koreje severokorejskou armádou. To se přihodilo pouze pár dnů před konferencí, která měla za úkol zrealizovat Montánní unii. Během prvních dvou dnů byl veškerý odpor Jihokorejců zlomen a Severokorejci (Čína, SSSR) postupovali dál na jih. Američané zareagovali tím, že svolali poradu Sboru náčelníků generálního štábu. Shodli se na tom, že nelze nechat Koreu napospas komunistické agresi. Obávali se vyústění třetí světové války, a proto USA považovaly za nezbytné zasáhnout bez ohledu na postoj Ruska. Spojené státy požádaly o svolání Rady bezpečnosti OSN.²⁹

²⁶ PAVLÁT, Vladislav. *Současné rozpory západoevropské "integrace"*. Praha: [s.n.], 1961. Str. 27.

²⁷ Tamtéž, str. 32

²⁸ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Praha: Lidové noviny, 2004. Str. 228, ISBN 80-7106-663-X.

²⁹ Škochová, Marie. Analýza Korejské války [online]. *E-polis.cz*, 21. duben 2008. [cit. 2009-06-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.e-polis.cz/mezinarodni-bezpecnost/259-analyza-korejske-valky.html>>. ISSN 1801-1438.

Opět tedy vyvstala otázka obrany Evropy a na ní potřebná vojenská účast Západního Německa. Do té doby totiž v Evropě převažovala snaha o tzv. demilitarizaci Německa. Adenauer si přál změnit postavení Německa, a proto usiloval o znovuvyzbrojení Německa. Cílem bylo obnovit suverenitu západního Německa. Francii také zneklidnil útok na Koreu. Jen představa, že by komunisté provedli něco podobného v Evropě, vyvolávala zděšení.

Monnet se tedy opět chytil iniciativy. Rozhodl se rozšířit Schumanův plán také na oblast obrany. Evropské obranné společenství měl vést evropský ministr obrany a Rada ministrů se společným rozpočtem a zbrojním programem. Monnet opět aplikoval své obratné řešení, ustoupil do pozadí a jeho návrh dostal název podle jím vybraného reprezentanta, Reného Plevéna, tedy „Plevénův plán.“

Diskuze o znovuvyzbrojení Německa pokračovaly i v rámci NATO. V rámci NATO vznikl i Spoffordův plán. Ten potvrzoval existenci národních armád ostatních zemí, aniž by byla vytvořena německá a že pouze Němci nebudou moci mít ani ministra obrany, ani generální štáb a že ozbrojené síly měly být nadále vystaveny kontrole ze strany Spojenců.³⁰

Je tedy jasné, že jednání s tímto návrhem nikam nevedla, neboť Němci odmítali přistoupit na tento diskriminační návrh. Zůstalo tedy jediné řešení a to francouzský plán na vytvoření EOS. Tento plán, na rozdíl od předchozího Schumanova plánu, neměl u ostatních států takový ohlas a podporu. Do diskuze o EOS opět zasáhli Američané. Eisenhower souhlasil s Monnetem, že francouzko-německého smíření lze dosáhnout prostřednictvím evropské armády.³¹

Adenauer tak získal mocnou vyjednávací zbraň. Amerika znásobila svůj tlak na opětovné vyzbrojení Německa. Adenauer tak požadoval, že za podepsání této smlouvy bude chtít nezávislost západního Německa, akceptování německých vojsk v EOS na úrovni ostatních a umožnění členství v NATO, opuštění posledních okupačních vojsk.³² Spojenci tento odvážný návrh podpořili a koncem listopadu 1951 byl připraven návrh smlouvy.

V roce 1953 - 1954 začali postupně spojenci ratifikovat smlouvu o EOS. Nejprve se tak stalo v Německu, poté v Holandsku, Belgii, Lucembursku a následovala i Itálie. Francouzi podepsali smlouvu, již 27. května 1952, ale smlouva stále nebyla poslána k projednání do národního parlamentu. Vyvstává tak otázka, proč došlo k tomuto zdržení?

³⁰ GERBET, Pierre. *Budování Evropy*. Praha : [s.n.], 2004. ISBN 80-246-0111-7. Plevénův plán evropské armády, s. 101.

³¹ BOOKER, Christopher, NORTH, Richard. *Skryté dějiny evropské integrace: Od roku 1918 do současnosti*. Brno: Barrister & Principal, 2006. Str. 88. ISBN 80-7364-026-0.

³² Tamtéž.

Je jasné, že se změnila mezinárodní situace a stejně tak i francouzské veřejné mínění. Byla to ale spíše kampaň, kterou politici bombardovali veřejnost a vytvářeli atmosféru odmítnutí smlouvy.³³ Co se, týče mezinárodní situace, projekt EOS byl koncipován v atmosféře korejské války a strachu z invaze SSSR v Evropě. Nic takového se nestalo. Dále pak, zemřel J. V. Stalin 5. března 1953 a nesmiřitelná ruská politika se stala pružnější. Stalinovi následníci, ale převzali jeho přístupy ke znovusjednocení a neutralizaci Německa, ale odmítli podmínku svobodných voleb pod kontrolou OSN.

Stoupcenci EOS považovali znovuvyzbrojení Německa za nevyhnutelné ze strategických důvodů a taky proto, že znovuvyzbrojení bylo přání Američanů. Viděli v EOS nejlepší řešení omezení případného nebezpečí za strany Německa. Dalším argumentem bylo, že pomocí EOS bude umožněna lepší kontrola zahraniční politiky SRN. A v neposlední řadě bylo EOS symbolem a nástrojem pro francouzsko-německé sblížení.³⁴

Odpůrci naopak kritizovali už jen samotný princip vyzbrojování Německa. Tvrdili, že EOS není dostačující k tomu, aby se vyhnuli vytvoření německé armády. Velmi často byl používán argument „EOS znovuvyzbrojí Německo a odzbrojí Francii“. Podle nich teď už nešlo o sjednocení uhlí a oceli, ale šlo podstatu národní suverenity – o obranu a armádu.³⁵ Stejně tak tvrdili, že americký generál v čele EOS, nemá s evropanstvím a evropskou bezpečností nic společného.³⁶

V létě 1954 nastoupil jako nový francouzský premiér Pierre Mendés-France. Ten přislíbil sousedním státům, že sežene parlamentní většinu pro Smlouvu, ale bude prý potřebovat úpravy smlouvy. Z toho mohu uvést např. „*právo veta pro každého člena ohledně každé vojenské akce evropských vojsk po dobu osmi let*“³⁷.

V srpnu téhož roku se EOS projednávalo ve francouzském Národním shromáždění, kde se po dva dny bouřlivě diskutovalo. 30. srpna 1954 bylo 319 hlasy proti ratifikaci rozhodnuto.

³³ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Praha: Lidové noviny, 2004. Str. 236, ISBN 80-7106-663-X.

³⁴ GERBET, Pierre. *Budování Evropy*. Praha : [s.n.], 2004. ISBN 80-246-0111-7. Francouzský spor o „EOS“, str. 110.

³⁵ Tamtéž, str. 111.

³⁶ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Praha: Lidové noviny, 2004. str. 237, ISBN 80-7106-663-X.

³⁷ GERBET, Pierre. *Budování Evropy*. Praha : [s.n.], 2004. ISBN 80-246-0111-7. Francie odmítá Evropské obranné společenství, str. 116.

²⁸ VANĚK, Václav. Padesát let od Atomů pro mír. *Energetická politika* [online]. 2004, roč. 5 [cit. 2009-05-03] Dostupný z WWW: <http://www.volny.cz/casopis.energetika/e_0504_3.html>.

EOS bylo definitivně pohřbeno, problém znovuvyzbrojení Německa nebyl vyřešen a v podstatě Francie zhatila projekt, který sama před čtyřmi lety navrhla.

5. Oživení evropské integrace

Po nezdaru EOS, vyvstala otázka, jak bude pokračovat evropská integrace. Objevila se tak nutnost „oživení“ výstavby Evropy. Od politických a vojenských sjednocovacích cílů bylo upuštěno a myšlenky se opět vrátili k ekonomické integraci. Hlavními strůjci této myšlenky byla skupina lidí jako např. Jean Monnet a se svými přáteli ale, i vedoucí činitelé Beneluxu. Monnet začal hledat oblasti, ve kterých by se integrace mohla co nejrychleji a nejsnáze rozvinout. Vyžadoval, aby se ESUO neomezoval jen na dva sektory – uhlí a ocel, ale i aby se rozšířil i na další sektory. Nechtěl ovšem rozšíření kompetencí ESUO. Měl za to, že atomová energie má takový význam, že by si vyžádala samostatnou organizaci.

V době jaderného zbrojení pronesl 8. prosince 1953 prezident USA Eisenhower ve Valném shromáždění OSN svůj projev nazvaný *Atom pro mír*. Svět měl ještě v paměti atomové bombardování Hirošimy a Nagasaki, ale prezident vyzval národy, aby učinily vše pro využití atomové energie pro potřeby lidstva, a ne k vyvolávání strachu. Podle něj by atomová energie měla sloužit v zemědělství, v medicíně, k výrobě elektřiny a k dalším mírovým účelům. Hrozba jaderné války tak vlastně otevřela dveře mírovému využívání jaderné energie.³⁸

Ve svém projevu pak uvedl i 4 základní body, které by měl obsahovat plán, jež by:

1. *Povzbudil celosvětové zkoumání, co nejefektivnějšího mírového použití štěpného materiálu a ujištění se, že všechen materiál potřebný k provedení experimentů bude přiměřený;*
2. *Omezil potenciální destruktivní sílu světových zásob jaderného potencionálu;*
3. *Ukázal všem národům, v tomto osvíceném věku, že velké mocnosti Země, Západu i Východu, se nejprve zajímají o lidské úsilí, než o budování vojenského potencionálu;*
4. *Otevřel by novou cestu pro pokojnou diskuzi, a zahájil nový přístup k mnoha složitým problémům, které musí být vyřešeny, v privátních i veřejných rozhovorech, pokud svět*

38 VANĚK, Václav. Padesát let od Atomů pro mír. *Energetická politika* [online]. 2004, roč. 5 [cit. 2009-05-03] Dostupný z WWW: <http://www.volny.cz/casopis.energetika/e_0504_3.html>.

*bude schopen setřást svůj setrvačný strach a učiní tak pozitivní pokrok na cestě k míru.*³⁹

Vypuklo tak hotové opojení atomovou energií. Jaderné EOS by bylo účelnější a nevyvolalo by stejný odpor jako návrh evropské armády. Jean Monnet učinil z atomu skutečný motor evropského oživení. Z jeho pohledu by mělo toto společenství pro jadernou energii mnoho výhod. Jednalo by se o novou oblast, protože kromě Francie zatím jaderný průmysl v Evropě nebyl. Také kladl důraz na to, aby Společenství pro jadernou energii mělo výlučně mírové poslání. Navrhoval tedy, aby společenství bylo výlučným vlastníkem veškerého štěpného materiálu a zakázalo všem členům jeho použití k vojenským účelům. Atom by se místo nástroje apokalyptického ničení, mohl stát symbolem míru a pokroku. Jean Monnet takto chtěl dodat oživení Evropy velkolepý charakter.⁴⁰

Na povrch ovšem nevyplouvaly jen myšlenky Monneta, ale i dalších vlivných politiků. Od roku 1955 visela ve vzduchu myšlenka vytvoření všestranného ekonomického trhu. Monnet se ale domníval, že úplné uvolnění výměny by se stalo natolik širokým a komplexním, aby umožnilo delegování pravomocí vlád na společnou autoritu. A také otevření hranic by mohlo vyvolat mnohá rizika, zejména pro Francii, která byla zvyklá na protekcionismus.⁴¹ Monnet byl tedy spíše nakloněn svému vlastnímu návrhu na vytvoření jaderného společenství a skepticky pohlížel na celkový společný trh.

Při kontaktech s Německem Monnet zjistil, že němečtí průmyslníci jsou více nakloněni myšlence společného trhu a co se týče jaderné spolupráce, radši by spolupracovali se Spojenými státy či Brity. Musel tedy svůj plán pozměnit a připojit k němu i plán, který by postupně aplikoval široký společný trh. Akceptováním společného trhu chtěl, ale rovněž vnutit jaderné společenství, které zajímalo zejména Francii.

Jean Monnet měl tedy opět připravený projekt a musel jen vyřešit problém, jak dosáhnout toho, aby vlády tento projekt přijaly.

³⁹ *President Eisenhower's "Atoms for Peace" Speech* [online]. AJ Software & Multimedia, 1998-2008 [cit. 2009-03-04]. Text v angličtině. Dostupný z WWW:

<<http://www.atomicarchive.com/Docs/Deterrence/Atomsforpeace.shtml>>.

⁴⁰ GERBET, Pierre. *Budování Evropy*. Praha : [s.n.], 2004. ISBN 80-246-0111-7. Kořeny „oživení“, s. 126.

⁴¹ Tamtéž, str. 126.

5.1 Memorandum Beneluxu

Monnet opět využil své role „šedé eminence“. Požádal Paula - Henriho Spaaka⁴², aby se ujal oficiální iniciativy. Nechtěl již svůj plán představit prostřednictvím francouzské vlády, jak tomu bylo v roce 1950. Jedním z důvodů, proč to nechtěl udělat, byl také neúspěch EOS.

Paul – Henri Spaak také sám velice dychtil o oživení evropské výstavby. Monnet ho průběžně informoval o průběhu svého projektu. Po podepsání pařížských dohod, Spaak vycítil příhodnou situaci a oslovil německého kancléře Adenauera, francouzského ministra zahraničních věcí Antoina Pinaye, a jeho italského kolegu Gaetana Martina.

Ve svém dopise ze 4. dubna 1955 Konrádu Adenauerovi píše:

„Tím, že byly přijaty Pařížské smlouvy různými parlamenty, si myslím, že nadešel čas vyřídit problém vzniklý rezignací Monneta jako prezidenta Vysokého úřadu ESUA a zkusit evropskou ideu dát znovu na program... Věřím, že pan Bech, který právě předsedá Výboru pro ESUA, hodlá navrhnout, aby se zahraniční ministři setkali v Lucemburku 25. dubna 1955. Během tohoto setkání bychom měli přijmout naši společnou strategii. Věřím, že nejlepší řešení bude udržet pana Monneta jako prezidenta Vysokého úřadu. ...

Je zapotřebí, aby zahraniční ministři veřejně prohlásili jejich odhodlání dát nový a čerstvý impuls evropské myšlence, rozšířením sil a odpovědnosti ESUA. Takovéto rozšíření by se mohlo aplikovat na všechny současné formy energie a dopravní prostředky. Sjednáním úsilí rozvinout použití atomové energie pro nevojenské účely by také mohlo být svěřeno agendě podřízené ESUA. Pokud rozšíříme ESUA tímto způsobem, mezinárodní konference by samozřejmě musela svolat naléhavě diskuzi o účelnosti a také, nakonec, podepsat smlouvu. Tato konference by mohla nesporně být vedena samotným Monnetem, který má v této oblasti solidní zkušenosti. ...

Nemyslím si, že potřebujete zdůraznit, že nesmíme ztrácet čas: musíme využít výhodu atmosféry, vytvořené ratifikací Pařížských dohod, postrčit evropskou politiku a znovu získat některé základy, které jsme ztratili loni v létě.“⁴³

⁴² Belgický ministr zahraničních věcí (duben 1954 - červen 1958). Blíže o něm v kapitole 5.4.

⁴³ *Letter from Paul-Henri Spaak to Konrad Adenauer (Brussels, 4 April 1955)* [online]. Ministère des Affaires étrangères; Commission de publication des DDF (Ed.). Documents diplomatiques français. Tome I: 1955, 1er janvier-30 juin. Paris: Imprimerie nationale, 1987, p. 400. Translated by the CVCE. 2004-2009 [cit. 2009-03-05]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=24618>>.

Z tohoto dopisu vyplývá, že Paul – Henri Spaak chtěl oživit evropskou myšlenku pomocí rozšíření kompetencí ESUO a současně tak vyřešit otázku týkající se abdikace Monneta.⁴⁴

Tyto návrhy belgického ministra byly příznivě přijaty jeho kolegy z Beneluxu. Velký stoupenec oživení Johann Willem Beyen, ale radši navrhoval široký společný trh než sjednocení po jednotlivých odvětvích. Spaakovi pak předal memorandum, ve kterém uvedl:

*„Každá dílčí integrace má tendenci vyvolávat těžkosti v jednom odvětví, nebo ohrožuje zájmy spotřebitelů a vede k vyloučení zahraniční konkurence. ... Integrace po odvětvích neumožňuje posílit pocit solidarity a jednoty Evropy jako celková hospodářská integrace.“*⁴⁵

Spaak nesouhlasil s tímto názorem a rozhodl se setkat, i na základě rady Monneta, s J. W. Beyenem i Josephem Bechem v Haagu 23. dubna 1955. Tři ministři Beneluxu se dohodli, že sestaví společné memorandum. Přijetím principů společného memoranda, kombinující myšlenky Monneta a Beyena, se rozhodli navrhnout svým evropským partnerům sektorový přístup v dopravě a energii a zejména v nukleární energii a souběžně i zřízení společného trhu.⁴⁶ Pojem „hospodářské společenství“ bylo formulováno přesněji. Důraz byl kladen především na nutnost společné autority, která by měla příslušné pravomoci. Země Beneluxu nevěřily v možnost dvoustranné německo-francouzské spolupráce a usilovaly o nezávislé instituce, které by byly zárukou pro malé země.⁴⁷

14. května 1955 Shromáždění ESUA jednotně přijalo rezoluci vyzývající šest ministrů zahraničí - těm bylo naplánováno setkání v Messině na 1. – 3. června 1955 - svěřit jednomu či více mezinárodním konferencím otázku přípravy smlouvy, i za pomoci institucí ESUA, která by vedla k dalšímu vývoji směřující k evropské integraci.⁴⁸

Německé a italské vlády rychle definovaly své pozice ohledně memoranda a zároveň vytvořily své vlastní prohlášení. Italské memorandum zdůraznilo potřebu koordinovat ekonomickou politiku uvnitř společného trhu. V podstatě tyto tři memoranda, zdůrazňující i

⁴⁴ Jeho abdikaci se věnuji blíže v kapitole 5.1.

⁴⁵ GERBET, Pierre. *Budování Evropy*. Praha : [s.n.], 2004. ISBN 80-246-0111-7. Kořeny „oživení“, s. 128.

⁴⁶ *The Benelux Memorandum* [online]. European NAvigator. Étienne Deschamps. Translated by the CVCE.,2004-2009[cit. 2009-04-23]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=26425>>.

⁴⁷ GERBET, Pierre. *Budování Evropy*. Praha : [s.n.], 2004. ISBN 80-246-0111-7. Kořeny „oživení“, s. 128.

⁴⁸ Viz. výše *The Benelux Memorandum*

zahrnutí Británie do dalších budoucích diskuzí, představila společný trh s odsouhlasením odvětvových opatření pro atomovou energii a dopravu.⁴⁹

V německém memorandu byla obsažena snaha Ludwiga Erharda odmítající odvětvový „dirigismus“⁵⁰ a nadnárodnost, za to bylo příznivě naladěno na všeobecnou evropskou integraci. Prosazovalo se rozšíření ESUO, ale spíše metodou mezivládní spolupráce.

Francouzské memorandum vyjádřilo své pocity takto:

„Část memoranda jednající o sektorovou integraci je, celkem, přijatelná. ... Na druhé straně, část prohlášení jednající o vytvoření společného trhu, zvýší vážné potíže pro Francii. Je více než nepravděpodobné, že bychom byli schopni ctít všechny podniky, které bychom na požádání museli dát do této oblasti. Kdybychom přijali návrhy Beneluxu, naše hranice by byly otevřeny dokořán nejen konkurenci z Pětky, ale také celosvětové konkurenci. Záměr Beneluxu je přinést společné tarify lemující jejich vlastní, které jsou nejnižší ze všech. ... Ať tak nebo onak, bylo by obtížné odmítnout princip společného trhu... Jako nejlepší řešení se tedy jeví, zeptat se našich partnerů, jak by definovali podmínky pro organizaci ekonomického společenství, jež by nemuselo nevyhnutelně vést k tomu, že bohatý se stává bohatším a chudý chudším. Jinými slovy, měli bychom prostudovat, v našem volném času, podmínky pro organizaci společného trhu.“⁵¹

5.2 Messinská konference

Messinská konference se konala od 1. – 3. června 1955, kde byly projednány různé návrhy za přítomnosti předsedy konference Josepha Becha, Antoina Pinaye, profesora Hallsteina, Konrada Adenauera, Paula-Henriho Spaaka a Johanna W. Beyena.

Nejprve měli za úkol, projednat náhradu za Jeana Monneta, kterému francouzská vláda odmítla prodloužit mandát. Byla představena kandidatura Reného Mayera a ten byl pak jmenován předsedou Vysokého úřadu. Messinská rezoluce vyjadřovala politickou vůli, kterou

⁴⁹ Tamtéž.

⁵⁰ Souhrnné označení pro ekonomické teorie a hospodářskou praxi, jejichž společným znakem je požadavek státních zásahů do hospodářství.

⁵¹ *Note from the European Revival Department at the Quai d'Orsay (May 1955)* [online]. Ministère des Affaires étrangères; Commission de publication des DDF (Ed.). Documents diplomatiques français. Tome I: 1955, 1er janvier-30 juin. Paris: Imprimerie nationale, 1987, pp. 704-707. Translated by the CVCE. , 2004-2009 [cit. 2009-04-14]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=1224>>.

Šestka potvrdila. Vlády se domnívaly, že je nutné jít nejprve cestou ekonomické integrace. Bylo zapotřebí rozvinout společné instituce, pokračovat s vytvořením společného trhu.⁵²

Šestka se shodla na tom, že ustavení společného trhu, bude třeba budovat postupnými kroky.

Postup, jak je popsán v Messinské rezoluci, měl vypadat takto:

- 1. Budou svolány konference, které budou mít za úkol vypracovat smlouvy a úmluvy o posuzovaných záležitostech;*
- 2. Přípravou textů příslušných zpráv a znění smluv bude pověřen výbor zástupců jednotlivých vlád, kteří budou pracovat za pomoci expertů a za předsednictví politické osobnosti, která bude zajišťovat koordinaci jednotlivých úkolů;*
- 3. Výbor se o potřebné spolupráci bude radit s Vysokým úřadem Evropského společenství uhlí a oceli a s generálními sekretariáty Rady Evropy a Evropského výboru ministrů dopravy;*
- 4. Úplná zpráva tohoto výboru bude předložena ministrům zahraničních věcí nejpozději do 1. října 1955;*
- 5. Před tímto termínem se ministři zahraničních věcí znovu sejdou k posouzení průběžných zpráv zpracovaných výborem a dají výboru potřebné pokyny;*
- 6. K účasti na těchto zasedáních bude přizvána vláda Spojeného království Velké Británie a Severního Irska;*
- 7. Ministři zahraničních věcí v dohodnutou dobu rozhodnou o tom, že pozvánky na příslušnou konferenci nebo na další konference, o nichž je zmínka v prvním odstavci, budou případně zaslány i dalším státům.⁵³*

Na Messinské konferenci se tedy Šestka shodla na evropském oživení v ekonomické oblasti pomocí společných institucí. Ovšem rozdílné názory převládaly v oblasti realizace těchto idejí. Francouzi velmi chtěli integraci po odvětvích. Mysleli na jadernou energii, elektřinu, plyn dopravu, ale i poštu a telekomunikace. Naopak Němci, Nizozemci a Italové tento návrh odmítali a chtěli radši celkovou integraci. Tyto země měly velký zájem o zrušení celních bariér. Messinská konference si z různých metod nevybrala.

⁵² GERBET, Pierre. *Budování Evropy*. Praha : [s.n.], 2004. ISBN 80-246-0111-7. Messinská konference a Spaakova zpráva, s. 129.

⁵³ *Messinská deklarace* [online]. Odbor informování o evropských záležitostech (OEZ), c2008 [cit. 2009-03-25]. s. 3. Dostupný z WWW: <http://www.euroskop.cz/gallery/5/1681-e3077923_652d_49a3_be5e_5f748741d716.pdf>.

Rezoluce uváděla větší počet oblastí působnosti. V rámci dopravy mělo jít o společný rozvoj hlavních komunikačních kanálů. Měla být provedena společná studie rozvojových plánů zaměřených na založení evropské sítě kanálů, dálnic a elektrifikovaných železnic a na výzkum pro lepší koordinaci letecké dopravy.⁵⁴

Vytyčovala hlavní směry společné organizace pověřené mírovým rozvojem jaderné energie. Soudili, že rozvoj atomové energie pro mírové účely otevře perspektivu nové průmyslové revoluce, která bude mimo veškeré srovnání s průmyslovou revolucí posledních sto let. K tomu chtěly signatářské státy posoudit možnost vytvoření společné organizace, která by odpovídala a zároveň vlastnila prostředky k zajištění mírového rozvoje atomové energie.⁵⁵

5.2.1 Spaakův výbor

Tento mezivládní výbor, který byl vytvořen na Messinské konferenci, měl za úkol sestavit studie a přípravné texty příslušných zpráv a znění smluv. Členy budou zástupci jednotlivých vlád, kteří za pomoci expertů, měli zajišťovat realizaci jednotlivých úkolů. Měli se také radit s Vysokým úřadem Evropského společenství uhlí a oceli i s generálními sekretariáty Rady Evropy a Evropského výboru ministrů dopravy.⁵⁶

Předsedou výboru byl zvolen Paul-Henri Spaak. Byl vybrán jako politická osobnost, která by se jednak zodpovědně starala o chod příprav a následně i zodpovězení otázek, které si v Messině ministři položili. V podstatě dohlížel na to, aby experti, jmenováni jednotlivými vládami, vyhotovili společnou zprávu, jejíž redakce bude svěřena úzké skupině (P. Uri, H. von der Groeben, A. Hupperts a G. Guazzugli-Marini).⁵⁷ Jednal jako nezávislá osobnost, která dala silný podnět k oživení Evropy i samotnému výboru k další práci. Práce mezivládního výboru začala v Bruselu 9. července 1955 a skončila 20. dubna 1956, kdy hlavy delegací šesti členských zemí ESUO schválili „Spaakovu zprávu“.⁵⁸

V souladu s výsledkem rozhodnutí přijaté ministry zahraničních věcí v Messině Spaakův výbor zřídil společný trh jako pracovní hypotézu: všechna další práce se ve

⁵⁴ *Messinská deklaráce* [online]. Odbor informování o evropských záležitostech (OEZ), c2008 [cit. 2009-03-25]. s. 1. Dostupný z WWW: <http://www.euroskop.cz/gallery/5/1681-e3077923_652d_49a3_be5e_5f748741d716.pdf>.

⁵⁵ Tamtéž, s. 1.

⁵⁶ Tamtéž, s. 2

⁵⁷ *Paul-Henri Spaak : Biography* [online]. European University Institute - Historical Archives of the European Union, 1995-2008 [cit. 2009-04-07]. Text ve francouzštině. Dostupný z WWW: <<http://wwwarc.eui.eu/phs//biog.asp>>.

⁵⁸ *The work of the Spaak Committee* [online]. European Navigator. Étienne Deschamps. Translated by the CVCE., 2004-2009 [cit. 2009-04-05]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=26666>>.

skutečnosti točila kolem tohoto cíle. Na Messinské konferenci nebyla zmíněna otázka zemědělství, přesto brzo vyvstala. Autoři se Spaakově zprávě vyjádřili:

„Vytvoření obecného společného trhu by bylo nemyslitelný bez zahrnutí zemědělství, které je považováno za jednu z podmínek pro vyvážený obchod mezi Šestkou. Podle jejich názoru by byla společná organizace trhu prospěšná, a zejména by odpadla nutnost dovážet velké množství zemědělských produktů, pro které neexistuje žádná pružnost poptávky a podpory spotřeby některých dalších výrobků.“⁵⁹

Také debaty ohledně dopravy připojily další obtíže: problém koordinace železničních tratí, složitý již v národním měřítku, nechuť vlád zbavovat se kontroly nad železničními tarify, jejichž ekonomické a sociální dopady byly významné, a rozhodné přání Nizozemí zachovat si akční svobodu a privilegovanou pozici v říční dopravě.⁶⁰

Začátkem listopadu, se Spaakův výbor rozhodl, že dostatečná technická zpráva pro hlavy delegací bude schopna pokračovat v načrtnutí politických ujednání. Diskuze se pak zaměří na podstatu a detaily budoucnosti společného trhu, hlavně co se týče zrušení obchodních bariér, celních dohod se třetími zeměmi a sociální a finanční harmonizaci zřízením společných institucí.⁶¹

Spaakova zpráva dále konstatovala, že odvětvová integrace by byla složitá kromě jaderné energie. Zastávali názor, že je možné efektivně naplánovat vytvoření zvláštní organizace, která by zajistila rozvoj jaderné energie v Evropě. Louis Armand, který se stal hlavní hnací silou v této oblasti, zdůraznil naléhavou potřebu, aby Šestka spojila své úsilí na výzkum a investice.

Aktivita Euratomu by se pak měla točit kolem pěti hlavních cílů:

- 1. Rozvoje výzkumu a výměny informací*
- 2. Zavedení kontrolních a bezpečnostních norem*
- 3. Vývoj investic a společných zařízení*

⁵⁹ *The Spaak Report* [online]. European Navigator. Étienne Deschamps. Translated by the CVCE. Kapitola 4. Zemědělství, 2004-2009 [cit. 2009-05-24]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=26304>>.

⁶⁰ GERBET, Pierre. *Budování Evropy*. Praha:[s.n.], 2004. ISBN 80-246-0111-7. Messinská konference a Spaakova zpráva, s. 131.

⁶¹ *The work of the Spaak Committee* [online]. European Navigator. Étienne Deschamps. Translated by the CVCE. , 2004-2009 [cit. 2009-04-05]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=26666>>.

4. Zásobování rudami a jadernými palivy

5. Vytvoření společného trhu pro jadernou energetiku⁶²

Rovněž zabývala i podstatou a způsoby realizace širokého společného trhu. V úvodu první části Spaakovy zprávy byl definován pojem společného trhu, který byl mírně nastíněn v Messinské rezoluci:

*'Účelem společného trhu musí být vytvoření velkého prostoru se společnou hospodářskou politikou tak, aby byl vytvořen mocný celek produkce, který by byl možno neustále rozšiřovat, stejně jako zvyšovat stabilitu, životní úroveň a rozvoje harmonických vztahů mezi členskými státy.'*⁶³

Znalci z šesti členských zemí věřili, že spojení oddělených trhů by sloužilo k odstranění plýtvání zdroji a nadměrně vysokých výrobních nákladů. Podle jejich názoru, by se vytvořením společného trhu automaticky otevřely nové možnosti odbytu, což by bylo příznivé pro použití nejnovějších technologií, a přinutilo by to společnosti více investovat do rozvoje a modernizace výroby, a tím i zlepšovat kvalitu svých výrobků.⁶⁴

Ve Spaakově zprávě bylo proto doporučeno vytvoření regionálního společného trhu, založeného na celní unii a uskutečňující se prostřednictvím následující strategie, která zahrnovala:

- *Odstranit ve všech etapách ochranné opatření, které zabraňují obchodu;*
- *Zavedení pravidel a postupů pro eliminaci účinků státní intervence nebo monopolních situací;*
- *Vytvoření nových zdrojů za účelem posílení zaostalých regionů s výhodou nevyužitě pracovní síly a poskytnutím pomoci pro průmyslovou rekvalifikaci a volný pohyb kapitálu a osob.*⁶⁵

Spaakův výbor splnil tedy svůj úkol a plně prostudoval jakousi knihu přání, kterou byla Messinská rezoluce. Zpráva výboru definovala dva rozdílné návrhy a to všestranný

⁶² *The Spaak Report* [online]. European Navigator. Étienne Deschamps. Translated by the CVCE. Kapitola II. Euratom, 2004-2009 [cit. 2009-05-24]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=26304>>.

⁶³ *The Spaak Report* [online]. European Navigator. Étienne Deschamps. Translated by the CVCE. Kapitola I. Společný trh, 2004-2009 [cit. 2009-05-24]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=26304>>.

⁶⁴ Tamtéž. Kapitola I. Společný trh.

⁶⁵ Tamtéž. Kapitola I. Společný trh.

společný trh a Euratom, jaderné společenství. Největší část Spaakovy zprávy vytvořil Pierre Uri, který již dříve sehrál důležitou roli při redakci Pařížské smlouvy.⁶⁶ Paul-Henri Spaak pak tento text předložil národním představitelům v dubnu 1956, kdy pak dále byla projednána a schválena na Benátské konferenci, která se konala 29. - 30. května 1956.

Francouzi měli hlavní zájem o Euratom, v němž spatřovali záruku vůči Německu. Belgičané naopak takové nadšení nesdíleli. Prodávali Spojeným státům uran z Konga a nebyli zrovna nakloněni tomu, že by ho měli poskytnout v rámci společného jaderného společenství. Němci by naopak, dali přednost jaderné spolupráci s Američany nebo Brity, od nichž by mohli získat prostředky na vybudování svého vlastního jaderného průmyslu. Proto byli ochotni souhlasit s Euratomem, pouze pokud Francie by byla ochotna akceptovat společný trh.⁶⁷

5.2.2 Messinská konference v tisku

Některé noviny přinesly informace o konání Messinské konference. Některé z nich uvedly, že Messina se stala přece jen přínosem, naopak některé tvrdily, že se toto setkání stalo totálním fiaskem. Každopádně většina z nich se shodla na tom, že kladem Messinské konference byl společný závěr všech zúčastněných ministrů, že je třeba udělat další kroky v rámci evropského sjednocení.

Dne 6. června 1955, lucemburský deník Luxemburger Wort hloubal o přijatých rozhodnutích o evropských otázkách na konci konference ministrů zahraničí Šestky. Deníku byl spíše příjemně překvapen událostmi, které se tam odehrály a rovněž chválí práci předsedy konference Josepha Becha. Napsal toto:

„Každý, kdo četl některé tiskové zprávy a agentury, které se objevily před Sicílskou konferencí ministrů zahraničních věcí šesti zemí Schumanova plánu - a to byly zprávy o těch, kteří chtějí být považováni za úplné „Evropany“ - by mohly jen stěží odolávat dojmu, že konference byla od samého počátku odsouzena k úplnému fiasku. Nicméně pokud budete číst velmi pečlivě úřední zprávu vydanou šesti zeměmi v pátek na konci jejich setkání, získáte čím dál víc odlišný dojem, že to co bylo přijato v Taormině a Messině se stalo ve skutečnosti krokem

⁶⁶ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Praha: Lidové noviny, 2004. str. 245, ISBN 80-7106-663-X.

⁶⁷ GERBET, Pierre. *Budování Evropy*. Praha: [s.n.], 2004. ISBN 80-246-0111-7. Messinská konference a Spaakova zpráva, s. 131.

vpřed. ... Ničeho konkrétního nebylo dosaženo, a to samozřejmě nebylo cílem této konference. Ať tak nebo onak předseda konference, Joseph Bech, zdůraznil a znovu potvrdil ve své závěrečné řeči, touhu po stanovení konkrétních cílů. Jinými slovy, ministři dosáhli jednomyslného závěru, že nejen něco musí být uděláno, to něco musí být ve smyslu funkční integrace. Za současných okolností jediným způsobem, jak dosáhnout cíle a jednotné Evropy je prostřednictvím spolupráce v konkrétních oblastech. ...

Skutečnost, že tohoto pozitivního výsledku může být dosaženo, a to navzdory všem ponurým prognózám je alespoň důkaz, že všichni ministři bez výjimky přišli do Messiny s nejlepšími úmysly a chtěli udělat něco pro Evropu. To si zaslouží být zdůrazněno... Jak jsme řekli na začátku, Messina byla důkaz dobré vůle šesti ministrů zahraničních věcí. A tato dobrá vůle usnadnila předsedovi konference, Josephu Bechovi, odevzdat se tomuto velmi delikátnímu úkolu. Jak téměř všechny italské noviny oznámily, pan Bech prováděl touto konferencí, která měla být natolik zásadní pro Evropu, s neobyčejnou zručností a zároveň taktností, až obdržel bezvýhradné uznání. I kdyby to byl zjevný neúspěch, jistě by trvalo velmi dlouho, než by někdo opět mluvil o Evropě nebo evropské jednotě. Pan Bech věděl, jak překonat rozdíly a přivést zpočátku rozporuplné názory a postoje k sobě blíž.“⁶⁸

Dne 11. června 1955 vyšel značně ironický článek v londýnském politickém týdeníku *New Statesman*, který připomínal výsledky jednání. Článek se jmenoval „Miscarriage at Messina“ neboli „Potrat v Messině.“

„Náš pařížský korespondent píše: Ve věku "Neutrálních zón," je čím dál méně místa pro "Malou Evropu." Minulý týden konference v Messině, která sjednotila šest ministrů zahraničních věcí zemí Schumanovu plánu, byla plánována na oslavu jejího oživení, ve skutečnosti, ale skončila v katastrofálním potratem“.⁶⁹

Tento článek také zmiňuje i úvodní obtíže, které museli samotní ministři podstoupit kvůli této konference a rovněž připomíná i atmosféru, ve které bylo toto setkání vedeno:

⁶⁸ 'Does Messina signify a new start?', from *Luxemburger Wort* (6 June 1955) [online]. Messina als neuer Start?, in *Luxemburger Wort*. 06.06.1955, No 157; 106e année, p. 1. Translated by the CVCE. , 2004-2009 [cit. 2009-05-30]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=26335>>.

⁶⁹ 'Miscarriage at Messina' from *The New Statesman and Nation* (11 June 1955) [online]. Miscarriage at Messina, in *The New Statesman and Nation*. 11. 06. 1955, No 1266; Vol. XLIX, p. 801. , 2004-2009 [cit. 2009-03-27]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=25263>>.

„Všichni se zlobili na Gaetana Martina, protože je donutil cestovat celou tu dálku na Sicílii (kvůli jeho volebním schůzkám) a rovněž i pro jejich ubytovací zařízení, které je nutilo dojíždět každý den 50 mil daleko. ... Bez ohledu na tyto úvodní obtíže, konference se konala v konspirativní atmosféře, která se zdá neodlučná pro setkání evropských lídrů: náhle a nevysvětlitelné přestávky, záhadné dlouhé telefonáty a záměrně nejednoznačné úřední zprávy. V jednu chvíli dokonce „odstranili“ své osobní tajemníky z místnosti, aby byly jejich diskuze vedeny ve větší volnosti, ačkoli tím samozřejmě nešlo zabránit běžným „únikům“.⁷⁰

5.3 Akční výbor pro spojené státy evropské

Na základě nezdaru EOS se Monnet rozhodl podat svou abdikaci na post prezidenta Vysokého úřadu Montánní unie 9. listopadu 1954.⁷¹ Jeho mandát měl vypršet 20. února 1955 a nehodlal již nadále kandidovat. Monnet se tedy mohl naplno věnovat svým zájmům a je zcela jasné, že myšlenky evropské integrace by nikdy neopustil. Uvědomoval si, že veřejné mínění i nadále bylo lhostejné, místy i skeptické, k evropské integraci a rozhodl se znovu tuto myšlenku dostat do podvědomí veřejnosti, pomocí organizace, která by urychlila sjednocovací plány. Tato organizace byla nazvána Akční výbor pro Spojené státy evropské a vznikla 13. října 1955.

Cílem akčního výboru bylo „učinit z Messinské rezoluce z 2. července letošního roku skutečnou etapu ke Spojeným státům evropským. Pouhá spolupráce vlád by nestačila. Je nezbytné, aby státy delegovaly určité své pravomoci na evropské federální orgány...“⁷²

Mělo tedy za úkol vytvářet rozsáhlé koncepty a projekty evropské integrace. V tomto hnutí byli odboroví předáci, odpovědné osobnosti i šéfové stran. Byli zde pozváni vůdci stran jak vládnoucích, tak i opozičních, aby aktivita Výboru nebyla ovlivňována volebními procesy. Jean Monnet udržoval kontakty se členy výboru pomocí dopisů, telefonátů a cest. Významnou pomůckou pro Monneta bylo získání „permanentní navštívenky“ pro přístup ke všem šéfům vlády.⁷³ Měl tedy v rukou silnou zbraň, která byla zapotřebí a s jejíž pomocí se mohl dostat k předním politikům.

⁷⁰ Tamtéž.

⁷¹ *The role of the Action Committee for the United States of Europe* [online]. European NAVigator. Étienne Deschamps. Translated by the CVCE. 2004-2009 [cit. 2009-03-03]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=26531>>.

⁷² GERBET, Pierre. *Budování Evropy*. Praha : [s.n.], 2004. ISBN 80-246-0111-7. Monnetův výbor pro spojené státy Evropské, str. 134.

⁷³ BOOKER, Christopher, NORTH, Richard. *Skryté dějiny evropské integrace: Od roku 1918 do současnosti*. Brno: Barrister & Principal, 2006. str. 97. ISBN 80-7364-026-0.

5.4 Paul-Henri Spaak

Paul-Henri Spaak byl jedním z nejvýznamnějších belgických politiků 20. století. Proto, dle mého názoru, je důležité si říct něco o jeho životě, stejně tak i o jeho přínosu v politické a hlavně „evropské“ sféře.

Narodil se 25. ledna 1899 v Schaerbeecu, vyrostl v literárním prostředí, které bylo zároveň obklopeno politikou: Jeho otec, Paul Spaak byl uznávanou postavou literárního a divadelního světa v období tzv. "Belle époque"; jeho matka, Marie Janson, se stala první ženou belgického parlamentu, jako senátorka za dělnickou stranu, potom za belgickou socialistickou stranu, to vše v letech 1921-1956.⁷⁴

Po válce dokončil studia práv na bruselské univerzitě, kde promoval v roce 1921. Do roku 1932 pracoval jako právník v jedné advokátní kanceláři v Bruselu. V tom samém roce byl zvolen poslancem belgického parlamentu. V roce 1935, Paul van Zeeland, formuje vládu Národní jednoty, která má vyvléct Belgii z ekonomické krize. Van Zeeland povolává Spaaka a jmenuje ho ministrem dopravy.

Spaak pak podkřívá svůj politický pragmatismus podporou zvýšení rozpočtu na zbrojení, navrhované ministrem obrany Albertem Devèzem. To přispělo k jeho jmenování ministrem zahraničních věcí v druhé van Zeelandově vládě. Volby se konaly v květnu 1936. Mezinárodní dění začalo být čím dál více alarmující: okupace Porýní německou armádou, italské vítězství v Etiopii, rozpoutání španělské občanské války. Příchod Spaaka na ministerstvo zahraničních věcí znamenalo důležitý obrat ve vnější politice Belgie. Tato politika byla označována jako « *politika nezávislosti* » nebo také « *politika volných rukou* ». ⁷⁵

Paul-Henri Spaak byl prvním socialistickým premiérem vlády v Belgii, jeho mandát trval od května 1938 do března 1939. Paul-Henri Spaak dbá, v průběhu "podivné války", o udržení přísné belgické neutrality, která sotva nachází svou rovnováhu. Německý útok 10. května 1940 otvírá nejčernější kapitolu Spaakovy kariéry. Zatímco král Leopold zůstává v bezpečí armády, se kterou kapituluje 28. května 1940, vláda se přesouvá do Francie, kde se rozpouští. Paul-Henri Spaak se spolu s C. Gutt, A. De Vleeschauwer a H. Pierlot a některými dalšími ministry dostává do Londýna, kde zřizuje základ belgické exilové vlády. Vláda je pro

⁷⁴ *Paul-Henri Spaak : Biography* [online]. European University Institute - Historical Archives of the European Union, 1995-2008 [cit. 2009-05-29]. Text ve francouzštině. Dostupný z WWW: <<http://wwwarc.eui.eu/phs//biog.asp>>.

⁷⁵ *Paul-Henri Spaak : Biography* [online]. European University Institute - Historical Archives of the European Union, 1995-2008 [cit. 2009-05-29]. Text ve francouzštině. Dostupný z WWW: <<http://wwwarc.eui.eu/phs//biog.asp>>.

Spaaka příležitostí k objevení horizontu světové politiky a k uvědomění si, jakou určující roli hrají Velká Británie a Spojené Státy.⁷⁶

V dubnu 1946 se dohodne s Nizozemci na okamžitém zřízení instituci Beneluxu, vše ve snaze přiblížit výhledy těchto třech zemí na budoucnost Německa. Po Trumanově doktríně a událostech v Praze 1948, Spaak podporuje myšlenku regionálního paktu, který by obsahoval vojenskou alianci a ekonomickou unii. I navzdory britskému nesouhlasu, se mu podaří začlenit do Bruselské smlouvy (17. března 1948) poradensky jednacím řád v oboru hospodářství mezi těmito pěti zeměmi (Francie, VB a Benelux).

V průběhu vyjednávání, které vedlo k vytvoření Rady Evropy v květnu 1949, dal Spaak belgické delegaci instrukci k hledání nějakého kompromisu pro sblížení nejednotných postojů Londýna a Paříže vzhledem k institucionálnímu zřízení nové mezivládní organizace. Spaakova mezinárodní prestiž dosáhla v této době vrcholu. Byl považován Washingtonem za jednoho z nejschopnějších státníků západní Evropy.

3. května 1949 zdatně uhájil před belgickým parlamentem ratifikaci Severoatlantické smlouvy. Následkem voleb v srpnu 1949, které přineslo vítězství křesťansko-socialní strany, Spaak opouští směr zahraniční politiky. Jeho strana přechází k jinému modelu politiky na evropské scéně.

Schumannův plán z něj udělal nadšeného příznivce myšlenky sektoriální integrace, když si uvědomil reálnou předběžnost, kterou reprezentovalo Evropské společenství uhlí a oceli. 11. prosince podal demisi na funkci prezidenta Valného shromáždění Rady Evropy. Od té doby se jako prezident Evropského hnutí otevřeně přibližuje federalistům. Na začátku roku 1952 široce spolupracuje s A. Spinellim, jehož taktika má posloužit projektu Evropského obranného společenství - EOS (smlouva je signována v Paříži 27. května 1952), tak aby podporovala Evropské politické společenství, které obsahuje federální ústavu nebo konfederaci Evropy. Spaak považuje "evropskou Šestku" za důležitou základnu pro konstituování Evropy, nesmí se však zapomenout na mnohdy protichůdná stanoviska VB.⁷⁷

V letech 1954-1957 Spaak hraje znovu určující roli v zahraniční politice ve vládě Van Ackera. V průběhu těchto třech let dává rozhodující impuls k vytvoření Evropského společenství. Nejprve koncentruje své síly na záchranu Evropského obranného společenství. Navzdory pokusům o kompromis, nabádá na konferenci v Bruselu 19. srpna 1954, obejít

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ *Paul-Henri Spaak : Biography* [online]. European University Institute - Historical Archives of the European Union, 1995-2008 [cit. 2009-05-29]. Text ve francouzštině. Dostupný z WWW: <<http://www.warc.eui.eu/phs//biog.asp>>.

francouzskou parlamentní opozici, která vykazuje neúspěch z důvodu nesmlouvavého postoje P. Mendése France. Předběžné hlasování zabrání 30. srpna ratifikaci francouzským shromážděním. A. Eden začne přebírat iniciativu tím, že navrhuje posílení bruselského paktu. Eden získává podporu Spaaka i všech zemí Beneluxu. Zároveň toto řešení dovoluje podpis pařížských dohod v říjnu 1954 zajišťující vstup Spolkové republiky Německo do NATO a vytvoření Západoevropské unie. Ministři zahraničních věcí Beneluxu Spaak, Beyen a Bech se shodnou na způsobech evropského oživení. Spaak jednal o stejném tématu také s J. Monnetem, který podal demisi z předsednictví ESUO v listopadu 1954. Tito dva muži sdílejí myšlenku, podle které musí být obnovení Evropy realizováno rozšířením kompetencí ESUO jinými sektory (energie, doprava). Belgický ministr je tedy nakloněn sektoriální integraci.

Spaak byl součástí i vzniku memoranda Beneluxu, při příležitosti setkání ministrů zahraničních věcí. Jak už víme, toto memorandum bylo projednáno na konferenci v Messině. Dohodnou se zde na konání mezivládní konference, která bude pověřena sektorální integrací a společným trhem. Předsednictví bylo svěřeno, jak už jsem zmiňovala výše právě Spaakovi.

V dubnu 1955, Paul-Henri Spaak, belgický ministr zahraničí, publikuje článek v časopise *Écrits de Paris*, v němž se prokazuje, že oživení evropské spolupráce je nezbytné pro mír a prosperitu v zemích západní Evropy.

”Ve světě jsou 2 země, jejichž ekonomika je v plné expanzi, a která ukazuje udivující vitalitu, mladistvost a sílu, USA a SSSR. Žádná z těchto dvou zemí nemá filozofii bytí, politické ideje, ani ekonomické všeobecné sociální struktury. Přes zásadní problémy vlády, přes jejich metody, přes sporné otázky lidských osudů, je můžeme vidět vzdorovat jedna druhé s rostoucím násilím. Navzdory jejich základních rozdílů je jejich ekonomický pokrok, je způsoben tím, že každý z těchto dvou národů má obrovský trh, s nímž se trh žádné evropské země nemůže srovnat. Nicméně jestli evropské země dají souhlas k jednotě a ke spojení se na místo stálého odporu jedna proti druhé, pokud zavedou mezi sebou společný trh, který nebyl jednoduše společný trh pro uhlí a ocel, tak proč by neměli dosáhnout stejné síly?

Naše výrobní bohatství by značně zlepšilo naše výrobní výdaje, naše průmysly by našly odbytiště, tak rozmanitá, jak jen ruské a americké průmysly jsou schopné najít. Všeobecné ekonomika by se zlepšila, a mohli bychom zvýšit životní standard každého.”⁷⁸

⁷⁸ SPAAK, Paul-Henri. *Integration or decline* [online]. Smets, Paul-F. (Ed.). La pensée européenne et atlantique de Paul-Henri Spaak (1942-1972). Book 1. Bruxelles: Goemaere, 1980, pp. 427-431. Translated by the CVCE. , 2004-2009 [cit. 2009-04-08]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=26324>>.

Paulu – Henrimu Spaaku by bylo určitě vhodné, jako významnému evropskému státníkovi, věnovat i další strany mé práce, ale další průběh jeho života a politické kariéry považuji za nepodstatný pro mou práci.

5.5 Mezinárodní události roku 1956

Tento rok sám o sobě představoval mimořádně těžké období a stal se tak rokem dramatických okolností. V červnu 1956 vypuklo v polské Poznani protikomunistické povstání. Změna ruského přístupu po Stalinově smrti se zde neprojevila ani změnou ve vedení strany, ani zvraty v hospodářské politice. Podnětem k liberalizaci se stala smrt Boleslawa Bieruty, který vedl komunistickou stranu od konce války. Povstání v Poznani nakonec muselo být potlačeno vojskem. Předsedou strany byl zvolen Wladyslaw Gomulka, který dokázal překonat ruskou nedůvěru a ujistil je, že Polsko a Rusko musí kráčet spolu a že zůstanou členy Varšavské smlouvy.⁷⁹

Tyto události se staly zápalnou jiskrou pro vývoj událostí v Maďarsku. Na univerzitách začaly probíhat vášnivé diskuze, jak donutit vládu ke změně a větší aktivitě. Demonstrace před polským velvyslanectvím nabraly na obrátkách, poté co si vyslyšeli projev Erna Geröe, který místo zvolení liberálnějšího směru se znovu přihlásil ke stalinistické linii. Odpovědí se stalo svržení sochy Stalina a snaha o obsazení rozhlasu.⁸⁰

Rozdílem mezi polskou revolucí a maďarskou se stala skutečnost, že v Maďarsku se neomezil boj jen v rámci komunistické strany, ale přerostl v hnutí proti komunismu.

Imre Nagy se stal premiérem a okamžitě vyhověl požadavkům antistalinistů, zbavil se Geröa a vytvořil novou vládu z příslušníků komunistické opozice. Snažil se znovu nastolit pořádek a chtěl si usmířit nekomunistickou opozici obnovením systému více stran a úmyslem vystoupit z Varšavské smlouvy. Je jasné, že toto Rusové nemohli akceptovat. 4. listopadu vstoupily ruské jednotky do Budapešti a do večera povstání skončilo. Představitelé osvobozenického hnutí byli popraveni.⁸¹

Závěr roku pak patřil Suezské krizi. Byl to pokus obnovit britskou nadvládu na Blízkém východě a rozepře způsobená Velkou Británií a Egyptem, v důsledku neschopnosti společně vyřešit sporné otázky. Velká Británie si velmi přála být spojencem arabských zemí a

⁷⁹ GILBERT, Felix, LARGE, David Clay. *Konec evropské éry: Dějiny Evropy 1890 - 1990*. Praha : [s.n.], 2003. Str. 445.

⁸⁰ Tamtéž, Str. 445.

⁸¹ Tamtéž, Str. 446.

také vůdčí osobností na Blízkém Východě. Nerostné bohatství a zeměpisná poloha této oblasti, zejména spojnice mezi Indií a Středozemím, znamenaly, že mocnost kontrolující tyto sféry se stane významnou silou ve světové politice.⁸²

Hlava Egypta, Gamal Abdal Násir, se ostře postavil proti nově vzniklému svazku mezi Británií, Tureckem a Irákem, tzv. Bagdádský pakt. Tvrdě protestoval proti západnímu zasahování do politiky Blízkého východu a proti plánům vytvořit společnou obrannou ligu arabských států. Svou nezávislost pak předvedl uznáním komunistické Číny a objednávkou zbraní z Československa. Toto zahrávání si s východním blokem špatně pochopily Spojené státy, které následně na to stáhly finanční pomoc na výstavbu Asuánské přehrady. Násir reagoval tak, že oznámil znárodnění Společnosti Suezského průplavu a že příjmy z toho plynoucí, použije na výstavbu Asuánské přehrady.⁸³

Na těchto souvislostech vznikla suezská krize v roce 1956. Britské jednotky umístěné v oblasti Suez, byly staženy britskou vládou, která doufala, že se tím arabským státům zavděčí. Ve vypovězení smlouvy o Suezském průplavu viděli možnost, jak rozdrtit egyptského vůdce. Britská vláda se tedy rozhodla připojit k Francouzům a Izraelcům, připravujícím tajnou vojenskou akci, která měla začít střetem mezi Izraelem a Egyptem a poté vést k zásahu francouzských a britských jednotek. Ty měly obsadit Suez a oddělit tak od sebe egyptské a izraelské složky. Vojensky tato operace proběhla v pořádku, ale diplomaticky úplně ztroskotala. Britové neodhadli americkou reakci. Američané a Sověti, spolupracující v OSN, donutili Brity i Francouze, aby 3. listopadu 1956 vyklidili toto území a přijali příměří.⁸⁴

Tak místo toho, aby krize obnovila někdejší vliv Britů na Blízkém východě, znamenala konec velmocenského postavení v této oblasti. Jen sovětské Rusko a Spojené státy si zachovaly vliv v arabských zemích. Suezská krize tak potvrdila a posílila tendenci ke změně poměru mezi Spojenými státy a západní Evropou. Tím, že se USA postavila Francii a Británii, daly jasně najevo, že nehodlají nadále podporovat jejich snahy o udržení kontroly nad jejich koloniemi.

Suezská krize skončila opravdovým nezdarem a způsobila totální změnu v politické situaci v Evropě. Suezský průplav byl zablokovaný a došlo k situaci, že Evropa zůstala bez paliv, tedy ropy. Zvýšila se tak poptávka po nových zdrojích energie a Euratom a jaderná energie se v těchto nových pohledech začaly jevit jako nutnost.

⁸² GILBERT, Felix, LARGE, David Clay. *Konec evropské éry: Dějiny Evropy 1890 - 1990*. Praha : [s.n.], 2003. Str. 445.

⁸³ Tamtéž, Str. 449.

⁸⁴ Tamtéž, Str. 449.

5.6 Benátská Konference

Dne 29. a 30. května 1956 se ministři zahraničních věcí ze šesti členských států ESUO se potkali na ostrově San Giorgio Maggiore v Benátkách, aby projednali zprávu ze dne 21. dubna 1956, kterou měli za úkol vypracovat členové mezivládního výboru, který byl vytvořen na Messinské konferenci. Tato konference byla také pokřtěna na konferenci „poslední šance.“⁸⁵

Konference, které předsedal Pineau, francouzský ministr zahraničních věcí, se zúčastnil Walter Hallstein (Spolková republika Německo), Paul-Henri Spaak (Belgie), Maurice Faure (Francie), Gaetano Martino (Itálie), Joseph Bech (Lucembursko) a Johan Willem Beyen (Nizozemí).

V Benátkách si ministři osvětlili názory vlád o návrzích uvedených ve Spaakově zprávě a uvedli svůj souhlas s jejím přijetím jako základem pro budoucí jednání na vypracování smlouvy, která by vytvořila všestranný společný trh a evropskou organizaci pro atomovou energii - Euratom.

Christian Pineau znovu ujistil své partnery o francouzských záměrech, ale zdůrazňoval, že smlouva o Euratomu by měla být zpracována před smlouvou o společném trhu. Taktéž navrhl, že přechod z první fáze na druhou by nemohl být automatický pro čtyřleté období, ale že by bylo nutné definovat ve smlouvě cíle, kterých má být dosaženo v první fázi, aby přechod z této do druhé etapy byl podmíněn skutečným dosažením těchto cílů. Pineau rovněž podotkl, že Francie se zajímá o snížení cel, harmonizaci sociálního zabezpečení a především otázkou rovné odměny za práci pro muže a ženy, placené dovolené a přesčasy, kdy tyto pravidla měly být řešeny souběžně. Uvedl také, že začlenění zámořských zemí a území v rámci společného trhu jsou předpokladem pro uzavření smlouvy.⁸⁶

Deník Le Monde 1. června 1956 o Benátské konferenci napsal ve svém článku „Optimism in Venice“:

„Kromě těchto procedurálních rozhodnutí zahájení nové etapy v procesu evropské integrace, ministři diskutovali i některé z hlavních problémů, které vyplývají z vytvoření dvou nových

⁸⁵ 'How the Common Market was born in the Château of Val Duchesse' from *Communauté européenne (March 1967)* [online]. GAZZO, Emanuele, Comment le Marché commun est né sous les lambris de Val Duchesse, in *Communauté européenne*. Mars 1967, No 104, pp. 11-14. Translated by the CVCE., 2004-2009 [cit. 2009-05-26]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=24172>>.

⁸⁶ *The Venice Conference* [online]. European Navigator. Étienne Deschamps. Translated by the CVCE., 2004-2009 [cit. 2009-05-08]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=24720>>.

evropských „obcí“. Měly by se zámořské země a území zahrnout do společného trhu, nebo ne? Mohli by členové Euratomu využívat jadernou energii k vojenským účelům? Jak by měly být třetí země zapojeny do plánovaného evropského společenství? Tyto různé problémy nemusí být vyřešeny, ale měli bychom objevit nějaké nadějně způsoby, jak to vyřešit. ... Došlo i k dohodě, že tyto plánované evropské organizace by měly, pokud to bude možné, otevřít se i ostatním členům z OEEC.“⁸⁷

Na konci jednání se ministři usnesli na těchto závěrech:

- *Jediná mezivládní konference by se měla konat v Bruselu, kde by se měly vypracovat smlouvy pro společný trh a Euratom;*
- *Paul-Henri Spaak by měl být jmenován předsedou konference s cílem pokračovat v koordinační roli, kterou měl v mezivládním výboru;*
- *Mezivládní konference by měla začít fungovat dne 26. června 1956, s přestávkami během prázdninových období;*
- *Vlády by měly jmenovat jednu osobu k vedení delegací a k jejich účasti na práci výboru;*
- *Ve věcech uvedených v třetí části Spaakovy zprávy, tj. odvětví, které vyžadují naléhavá opatření (energie, letectví, pošta a telekomunikace) by měly být řešeny podle oboru na mezivládní konferenci, která by byla odpovědná za společný trh.⁸⁸*

Přes všechna očekávání schválí Rada ministrů zahraničních věcí, která se sešla v Benátkách ve dnech 29. - 30. května 1956 Spaakovu zprávu i za cenu několika výhrad a podmínek. Vyjednávání o smlouvách zakládající Evropské hospodářské společenství a Euratom jsou zahájena 26. června 1956 ve Val Duchesse pod vedením Spaaka. Opíraje se o J. - C. Snoye, který byl jmenován hlavou belgické delegace, vybízí Spaak k pragmatickému vyjednávání, tak aby se předešlo kompromisům, které naplňovaly vyjednávání v Benátkách.⁸⁹

Na benátské konferenci byl ustanoven 2. Spaakův výbor, který se sešel na zámku Val-Duchesse nedaleko Bruselu a pracoval zde po několik měsíců. Vzniklo zde mezinárodní

⁸⁷,Optimism in Venice' from *Le Monde* (1June 1956) [online]. Optimisme à Venise, in *Le Monde*. 01.06.1956, No 3 532; 13e année, p. 1. Translated by the CVCE., 2004-2009 [cit. 2009-05-22]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=25212>>.

⁸⁸ *The Venice Conference* [online]. European NAVigator. Étienne Deschamps. Translated by the CVCE. , 2004-2009 [cit. 2009-05-08]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=24720>>.

⁸⁹ *Paul-Henri Spaak:Biography* [online]. European University Institute - Historical Archives of the European Union, 1995-2008 [cit. 2009-05-29]. Text ve francouzštině. Dostupný z WWW: <<http://www.erc.eu.eu/phs//biog.asp>>.

prostředí, které umožnilo vypracovat smlouvy metodami a v atmosféře stejné, jaká panovala ve Společenství v Bruselu.⁹⁰ Opět se zde sešly národní delegace, experti z ESUO, politici i funkcionáři národních administrativ.

5.7 Konečné rozhodnutí ve Val-Duchesse

Účelem setkání bylo převést zásady, které byly stanoveny a vyvinuty ve Spaakově zprávě do smluvních článků, paragrafů a explicitních a přesných pravidel. Tato zpráva měla stanovit otázky, uvést řešení a nastínit logické struktury, ale neměla zodpovídat všechny otázky.⁹¹ Diskuze byly opravdu zdlouhavé a složité a poznamenané obrovským zápallem účastníků. Každý, kdo se stal součástí tohoto setkání, měl svůj úhel pohledu, ale cílem bylo dojít k dohodě v zájmu všech.

Další důležitou otázkou jednání ve Val Duchesse byl přechod z prvního na druhý stupeň, tedy otázku, kdy šlo o nevratný krok. Tento přechod byl vázaný na dobře známé předpoklady, které se týkala sociálního zabezpečení, kdy francouzská vláda bojovali velmi intenzivně, protože byli na pozoru před příchodem celní unie, v níž se cítili v nevýhodě, kvůli jejich relativně těžkopádné sociální legislativě. Tento problém byl také spojen s otázkou institucí. Myšlenka 'komise' vybavena omezenými, ale reálnými pravomoci, by byla jak pan Spaak řekl, jedním ze základních kamenů evropské integrace, a to i před Messinskou konferencí. Ti, kteří připravovali tuto konferenci, věděli, co činí, a krůček po krůčku, tato myšlenka vykryštalizovala.⁹²

5.7.1 Požadavky ohledně společného trhu

Partneři Francie se velmi obávali, že Francouzi nebudou mít problém ratifikovat smlouvu o Euratomu, ale že odmítnou smlouvu o Společném trhu. Proto členové naléhali, aby obě tyto smlouvy byly uzavřeny zároveň.

Německo a země Beneluxu si přály jako silní exportéři uvolnění cel s nízkými vnějšími tarify. Naopak Itálie a Francie, jako méně konkurenceschopné, požadovaly vznik

⁹⁰ GERBET, Pierre. *Budování Evropy*. Praha : [s.n.], 2004. ISBN 80-246-0111-7. Jednání o Římských smlouvách, str. 138.

⁹¹ 'How the Common Market was born in the Château of Val Duchesse' from *Communauté européenne (March 1967)* [online]. GAZZO, Emanuele, Comment le Marché commun est né sous les lambris de Val Duchesse, in *Communauté européenne*. Mars 1967, No 104, pp. 11-14. Translated by the CVCE., 2004-2009 [cit. 2009-05-26]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=24172>>.

⁹² Tamtéž.

regulačních mechanismů, které by je ochránily před vnějším světem. Francie chtěla vyřešit hlavně tři otázky – harmonizaci výdajů, zemědělskou politiku a asociaci zámořských území.⁹³

Co se týče, sociálních výdajů, požadovala harmonizaci uskutečnit před liberalizací trhu a rovněž sociální výdaje sladit s ostatními zeměmi.

V rámci zemědělské politiky požadovali jak Francouzi, tak Němci organizovaný systém s minimálními garantovanými cenami, zatímco Nizozemci požadovali co největší liberalismus. Ve finále smlouva počítala se společnou organizací, společnými cenami a další problémy, které se této oblasti týkaly, měly být vyřešeny v průběhu přechodného období.

Belgie a Francie dále požadovali připojení zámořských území ke společenství. Nechtěli, aby tyto oblasti byly mimo společné celní tarify. Němci, Italové a Nizozemci, kteří přišli o své kolonie, s tím nechtěli mít nic společného. Francouzi si to, ale položili jako jednu z podmínek a ostatní členové nakonec souhlasili. Zámořské území tedy byly připojeny, ale jen na období 5 let.⁹⁴

5.7.2 Požadavky ohledně Euratomu

Němci nebyli velmi přesvědčeni, že by se Euratom měl stát vlastníkem štěpného materiálu a vlastnil tak monopol pro nákup a prodej, ale i přesto souhlasili s tímto návrhem. Francouzi chtěli záruky, zda jim mírový Euratom nezabrání v opatření si jaderných zbraní. Ostatní členové, ale trvali na zákazu jaderných zbraní, nakonec byli nuceni ustoupit. Příslušníci Euratomu si ponechali svobodu vojenského využití, s tím, že souhlasili s určitou kontrolou.⁹⁵

Francii, jak je možné vidět, bylo učiněno nejvíce ústupků, protože byla ve svých požadavcích neoblomná. Můžeme, ale říct, že jelikož potřebovala vybudovat Euratom, musela tedy akceptovat společný trh. Velkým množstvím požadavků se tak stala hlavní postavou při redigování smluv.

⁹³ GERBET, Pierre. *Budování Evropy*. Praha : [s.n.], 2004. ISBN 80-246-0111-7. Jednání o Římských smlouvách, str. 138.

⁹⁴ Tamtéž.

⁹⁵ GERBET, Pierre. *Budování Evropy*. Praha : [s.n.], 2004. ISBN 80-246-0111-7. Jednání o Římských smlouvách, str. 138 - 139.

5.7.3 Organizace práce

Každá delegace měla v čele osobu, která byla pověřena nezbytnými pravomocemi a které jeho vláda poskytla tým, který zůstal na místě v závislosti na programu jednání. Vedoucími delegací byli pan Maurice Faure pro Francii, velvyslanec Ophüls pro Německo, pan Benvenuti pro Itálii, Baron Snoy pro Belgii, pan Linthorst Homan pro Nizozemsko a velvyslanec Lambert Schaus Lucembursko.

Byly vytvořeny dvě pracovní skupiny, jedna pro společný trh, které předsedal pan von der Groeben, druhá pro Euratom, které předsedá generální správce belgické Komise pro atomovou energii, pan Guillaumat. Třetí pracovní skupina v čele s velvyslancem Robertem Ducci, byla zodpovědná za 'navrhování'.⁹⁶

Byly rovněž zřízeny pracovní skupiny, které dostaly za úkol prozkoumat konkrétní problémy jako např. investice. Rada ministrů ESUO poskytovala administrativní služby. Christian Calmés, její generální tajemník, se stal za tento úkol zodpovědný ihned po Messinské konferenci.⁹⁷

5.7.4 Historické rozhodnutí

Dne 26. ledna 1957 se ministři setkali v Bruselu, a pan Spaaka uvedl 'historické rozhodnutí', za přítomnosti novinářů, které svolal do Val Duchesse.

Takto popsal tuto událost Emanuele Gazzo ve svém článku v Communauté européenne v roce 1967:

„Byla to nezapomenutelná scéna. Sněžilo a pršelo. Zatopený park se proměnil v bažinu, a auta zde uvízla v bahně. Museli povolat armádu inženýrů, kteří přinesli podél některých aut kovové fólie používané k posílení leteckých drah. Pan Spaaka nechtěl říci mnoho, neboť vše bylo ještě příliš technické, až ho to nudilo. Avšak místo zamítnutí technických potíží, našel

⁹⁶ 'How the Common Market was born in the Château of Val Duchesse' from Communauté européenne (March 1967) [online]. GAZZO, Emanuele, Comment le Marché commun est né sous les lambris de Val Duchesse, in Communauté européenne. Mars 1967, No 104, pp. 11-14. Translated by the CVCE., 2004-2009 [cit. 2009-05-26]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=24172>>.

⁹⁷ Tamtéž.

politické řešení. Řekl: 'Můžete mít tolik ochranných ustanovením, kolik budete chtít. Z mé zkušenosti, které se nikdy nebude odvolávat ten, kdo je chtěl zakotvit ve smlouvě.'⁹⁸

6. Podepsání Římských smluv

Smlouvy byly slavnostně podepsány v Římě na Kapitolu dne 25. března 1957 v sále na Horatiů a Curiatiů. Smlouvy symbolicky ukončily proces dvouletých diskuzí a debat. Zástupci Belgie, Spolkové republiky Německo, Francie, Itálie, Lucemburska, Nizozemská podepsali smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství - EHS a Evropského společenství pro atomovou energii - Euratom. Na smlouvě tedy můžeme vidět podpisy zástupců členských zemí:

ZA JEHO VELIČENSTVO KRÁLE BELGIČANŮ:

pan Paul Henri SPAAK, ministr zahraničních věcí;

baron J. Ch. SNOY et d'OPPUERS, ministr hospodářství, vedoucí belgické delegace na mezivládní konferenci;

ZA PREZIDENTA SPOLKOVÉ REPUBLIKY NĚMECKO:

dr. Konrad ADENAUER, spolkový kancléř;

profesor dr. Walter HALLSTEIN, spolkový ministr zahraničních věcí;

ZA PREZIDENTA FRANCOUZSKÉ REPUBLIKY:

pan Christian PINEAU, ministr zahraničních věcí;

pan Maurice FAURE, náměstek ministra zahraničních věcí;

ZA PREZIDENTA ITALSKÉ REPUBLIKY:

pan Antonio SEGNI, předseda Rady ministrů;

profesor Gaetano MARTINO, ministr zahraničních věcí;

ZA JEJÍ KRÁLOVSKOU VÝSOST VELKOVÉVODKYNI LUCEMBURSKA:

pan Joseph BECH, předseda vlády, ministr zahraničních věcí;

pan Lambert SCHAUS, velvyslanec, vedoucí lucemburské delegace na mezivládní konferenci;

ZA JEJÍ VELIČENSTVO KRÁLOVNU NIZOZEMSKA:

pan Joseph LUNS, ministr zahraničních věcí;

pan J. LINTHORST HOMAN, vedoucí nizozemské delegace na mezivládní konferenci;⁹⁹

⁹⁸ 'How the Common Market was born in the Château of Val Duchesse' from Communauté européenne (March 1967) [online]. GAZZO, Emanuele, Comment le Marché commun est né sous les lambris de Val Duchesse, in Communauté européenne. Mars 1967, No 104, pp. 11-14. Translated by the CVCE., 2004-2009 [cit. 2009-05-26]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=24172>>.

⁹⁹ Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství (1957) [online]. EUR-Lex , 1998 [cit. 2009-06-06]. Preamble. Dostupný z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/index.htm>>.

Obecně se považuje, že největším přínosem pro smlouvy a nejvíce práce odvedl právě Paul Henri Spaak a pro Spaaka se podepsání těchto smluv stalo vítězstvím.

Paul Henri Spaak uvedl ve svém závěrečném projevu, že *„je pro něho těžké zadržet radost a nadšení, které mu tento den přinesl. 25. března 1957 se stane jedním z největších dat v dějinách Evropy. Vzpomenul rovněž na lidi, kteří nebyli přítomni jednání jako na pana Gasperiho a hraběte Sforzu, Roberta Schumana, Guye Molleta, Jeana Monneta, von Brentana, bez nichž by se nám nepodařilo naše podnikání ve sjednocení Evropy.“*¹⁰⁰

Krásně tento ceremoniál a jeho atmosféru popsal belgický deník Le Soir 26. března 1957, který se konal v Římě. Rovněž zdůrazňuje, že hold byl zejména věnován belgickému ministru zahraničí, Paulu - Henrimu Spaakovi:

*„Přesně v 18.50 toto pondělí, v sále se Horatiů a Curiatiů v Kapitolu v Římě, pan Paul-Henri Spaak byl jako první přizván k podpisu smluv, které zřídily hospodářské společenství a společenství pro atomovou energii mezi šesti zeměmi „Malé Evropy“. Zatímco pan Kalmes a pan Guazruli, a vysocí úředníci ESUO, předávali dokumenty vázáné v modrém safiánu¹⁰¹, zvony na zvonici ze skvostné radnice začaly zvonit, aby ze všech sil oznámily světu, že 'rodný list' pro Spojené státy Evropské, jak je italští komentátoři označili, byl dokončen. Venku, na úpatí sochy Marka Aurelia, sto nezdolných okolostojících, kteří nebyli odrazeni ani přivalovým deštěm, se přidali svým fanděním ke zvonění zvonů.“*¹⁰²

Ve své závěrečné řeči rovněž Konrad Adenauer ocenil práci Paula-Henriho Spaaka.

*„Závěrem bych chtěl poděkovat, a to zejména muži, kterým byly smlouvy předloženy, Paulu-Henrimu Spaakovi. Bez jeho neúnavné tvůrčí síly, bez nadšení pro svou práci, a ani bez jeho schopností oddělit podstatné od nevýznamného, bez jeho daru ve správný čas najít správné slovo, bez toho všeho by se to nebylo podařilo.“*¹⁰³

Joseph Bech naopak ve svém projevu mluvil o historickém přínosu smluv a o celkovém sblížení mezi evropskými státy:

¹⁰⁰ *Address given by Paul-Henri Spaak at the ceremony held to mark the signing of the Rome Treaties (Rome, 25 March 1957)*[online]. Archives historiques du Conseil de l'Union européenne, Bruxelles, Rue de la Loi 175. Négociations des traités instituant le CEE et la CEEA (1955-1957), CM3. Conférence des ministres des Affaires étrangères et signature des traités de la CEE et de la CEEA, Rome, 25. 03. 1957, CM3/ NEGO/098., 2004-2009 [cit. 2009-05-14]. Text ve francouzštině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=1&doc=1245>>.

¹⁰¹ Jemná useň z koziny, teletiny nebo skopovice.

¹⁰² *The Six have signed the Treaties establishing Euratom and the Common Market' from Le Soir (26 March 1957)* [online]. REBUFFAT, Charles, Les "Six" ont signé les traités de l'Euratom et du Marché commun, in Le Soir. 26. 03. 1957, No 85; 71e année, p. 1; 3. Translated by the CVCE., 2004-2009 [cit. 2009-04-11]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=1264>>.

¹⁰³ *Rede von Konrad Adenauer anlässlich der Unterzeichnung der Römischen Verträge (Rom, 25. März 1957)* [online]. Rede von Konrad Adenauer (25. März 1957), in Bulletin des Presse- und Informationsamtes der Bundesregierung. 27. 03. 1957, Nr. 59, S. 505-506., 2004-2009 [cit. 2009-04-13]. Text v němčině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=3&doc=1715>>.

„Podepsání smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství a Evropského společenství pro atomovou energii učiní z náročné trasy, která vede ke sjednocené Evropě je jedním z nejdůležitějších kroků, protože válka byla ukončena. Národy Evropy se dnes poprvé ve své historii blíží k takové komplexní práci na získání pokroku a prosperity tím, že je na místo jejich ekonomické rivality a nevraživosti vznikne společná organizace. ... Je zřejmé, že změny v našem hospodářství nemohou být úplně bez zvláštních rozmanitých zájmů a vlivů na národní egoismus. Naše vlády a parlamenty by měly mít povinnost se obětovat ve veřejném zájmu.“¹⁰⁴

6.1 Ratifikace smluv

Ratifikace smluv měly být provedeny co nejdříve. Zasazoval se o to hlavně Jean Monnet, protože se obával německých parlamentních voleb konajících se v září. Ratifikace jak ve Francii, tak v Německu probíhala téměř souběžně.

Francouzské národní shromáždění schválilo smlouvy 100 ku 43 dne 25. června 1957. Národnímu shromáždění pak bylo dáno za úkol kontrolování smluv na období od 2. - 6. a 9. července. O den později 10. července Národního shromáždění potvrdilo ratifikaci smlouvy o EHS 342 hlasy ku 234 a smlouvy o Euratomu 332 ku 240 hlasům. Rovněž i Rada republiky dne 23. července přijala smlouvy.¹⁰⁵

Dne 5. července byl text smlouvy předložen k projednání do Německého Spolkového sněmu k hlasování ve druhém a třetím čtení. Dne 19. července, se sociální demokraté rozhodli po dlouhých diskusích, hlasovat o návrhu zákona, a tím zajistit jeho přijetí velkou většinou hlasů. Druhé čtení bylo pouhou formalitou, která byla dokončena v řádu minut.¹⁰⁶ Pro německé poslance, kteří se smlouvami souhlasili, byly ekonomické aspekty dosti sporné,

¹⁰⁴ *Address given by Joseph Bech at the ceremony held to mark the signing of the Rome Treaties (Rome, 25 March 1957)* [online]. Archives historiques du Conseil de l'Union européenne, Bruxelles, Rue de la Loi 175. Négociations des traités instituant le CEE et la CEEA (1955-1957), CM3. Conférence des ministres des Affaires étrangères et signature des traités de la CEE et de la CEEA, Rome, 25. 03. 1957, CM3/ NEGO/098., 2004-2009 [cit. 2009-04-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=1&doc=1719>>.

¹⁰⁵ *Parliamentary debates and ratification of the Treaties* [online]. European Navigator. Étienne Deschamps. Translated by the CVCE. , 2004-2009 [cit. 2009-04-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=26657>>.

¹⁰⁶ Tamtéž.

podle nich smlouva obsahovala mnoho dirigismu, ale považovali význam Římských smluv především za politický.¹⁰⁷

Následovala Itálie a smlouva byla schválena 30. července v poslanecké sněmovně a 9. října v Senátu.¹⁰⁸

Ve třech zemích Beneluxu, smlouvy obdržely mohutnou parlamentní podporu, jak všichni očekávali. V Holandsku je přijat návrh zákonů o EHS a Euratomu dne 4. října 115 hlasy ku 12. První komora projednávala smlouvy ve dnech 3. a 4. prosince a smlouva o EHS byla schválena 46ti hlasy pro a 5ti proti.

Belgický parlament ratifikoval smlouvu v několika málo dnech. Dne 19. listopadu Poslanecká sněmovna schválila návrhy zákonů 174 hlasy pro a 4 proti, kdy 2 se zdrželi hlasování. Dne 28. listopadu, Senát naopak ratifikovala Římské smlouvy 134 hlasy pro a 2 proti, kdy 2 se zdrželi hlasování.¹⁰⁹

Dne 26. listopadu smlouvy byly schváleny v Lucembursku, spolu s Úmluvou o některých orgánech společného s Evropskými společenstvími, a 46 hlasů ku 3.¹¹⁰ Na konci roku 1957 byly tedy obě smlouvy ratifikovány a byly počátkem roku 1958 připraveny k vykonání a zřízení nových institucí.

7. Institucionální struktura EHS

Z institucionálního hlediska, EHS a Euratom do značné míry kopírovali stejné operační postupy jako Evropské společenství uhlí a oceli, i když jejich nadnárodní charakter byl méně výrazný.¹¹¹

Rada ministrů

¹⁰⁷ GERBET, Pierre. *Budování Evropy*. Praha : [s.n.], 2004. ISBN 80-246-0111-7. Jednání o Římských smlouvách, str. 141.

¹⁰⁸ Tamtéž, str. 141.

¹⁰⁹ *Parliamentary debates and ratification of the Treaties* [online]. European NAVigator. Étienne Deschamps. Translated by the CVCE. , 2004-2009 [cit. 2009-04-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=26657>>.

¹¹⁰ GERBET, Pierre. *Budování Evropy*. Praha : [s.n.], 2004. ISBN 80-246-0111-7. Jednání o Římských smlouvách, str. 141.

¹¹¹ *The signing of the Rome Treaties* [online]. European NAVigator. Étienne Deschamps. Translated by the CVCE., 2004-2009 [cit. 2009-06-08]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=26527> >.

Tento orgán se stal podle smlouvy nejdůležitějším. Byli zde zástupci z každé členské země, ale byla zde rozlišena váha jednotlivých hlasů. Velké státy jako NSR, Francie, Itálie měly po čtyřech hlasech, Belgie a Holandsko po dvou hlasech a Lucembursko jeden hlas.¹¹²

V přechodné době měla Rada rozhodovat jednomyslně a po uplynutí této doby jim stačila kvalifikovaná většina. Rada rozhodovala o zásadních věcech týkající se vnitřních a vnějších otázek hospodářské politiky. Předsednictví vykonávají postupně všichni členové rady, střídají se po 6 měsících v abecedním pořadí členských států.

Evropská komise

Podobně jako u Evropského společenství pro uhlí a ocel, stal se výkonným a prováděcím orgánem, ale jeho kompetence byly omezenější než u Vysokého úřadu. Komise mohla rozhodovat většinou hlasů. Měla devět členů, jmenovaných na čtyři roky. Ti mohli být pouze státní příslušníci členských států. Členové rovněž nemohli vykonávat žádnou jinou výdělečnou nebo nevýdělečnou činnost. Komise se usnává většinou hlasů. Podle článků 155 bylo nutné k zajištění řádného fungování:

- dbát na provádění této smlouvy,
- vydávat doporučení nebo zaujímat stanoviska v oblastech, které jsou předmětem této smlouvy,
- vlastní rozhodovací mocí se podílet na tvorbě aktů Rady a Shromáždění

Společné shromáždění a soudní dvůr

Tyto instituce fungovaly od počátku působnosti EHS společně. Shromáždění se skládalo ze zástupců lidu států sdružených ve Společenství a vykonávalo rozhodovací a kontrolní pravomoci. Zasedá jednou ročně a schází se, aniž by muselo být svoláno, třetí úterý měsíce října.¹¹³

Soudní dvůr se skládá ze sedmi soudců a jsou mu nápomocni dva generální advokáti. Tito advokáti mohli veřejně předkládat odůvodněné návrhy ve věcech předložených soudnímu

¹¹² TAUFER , Otakar . *Hospodářská integrace západní Evropy* . Praha : [s.n.], 1961. ISBN 25-007-62. Evropské hospodářské společenství, s. 78.

¹¹³ *Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství (1957)* [online]. EUR-Lex, 1998 [cit. 2009-06-06]. Část 5. Článek 137, 139. Dostupný z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/index.htm>>.

dvoru. Soudci a advokáti měli být vybíráni z osob, které poskytovaly záruky nezávislosti a požadavky potřebné k výkonu nejvyšší soudní funkce. Soudní dvůr měl pravomoc rozhodovat o žalobách podaných členskými státy, Radou nebo Komisí a také rozhodoval spory mezi společenstvím a jeho zaměstnanci či spory týkající se neplněním závazků členských států.

EHS dále ještě získalo kromě ekonomického a sociálního poradního výboru specializované orgány a to Měnový výbor, Evropskou investiční banku a Evropský sociální fond. Členy Výboru byli představitelé různých hospodářských a sociálních oblastí tj. zemědělci, dopravci, obchodníci, producenti atd. Výbor se dále členil na odborné skupiny zabývající se třeba zemědělstvím nebo dopravou.

7.1 Smlouva o EHS

Smlouva o vytvoření evropského hospodářského společenství je velmi rozsáhlým dokumentem. Má asi 100 stran a 248 základních článků. Římská smlouva vytvořila předpoklady k vzniku nového ekonomického útvaru ve světovém hospodářství. Vzhledem k tomu, že členské země EHS jsou průmyslově vyspělé, zaujímá společný trh důležité místo ve světové výrobě a obchodu.¹¹⁴

Posláním Společenství, jak je deklarováno v první části smlouvy v článku 2:

„Je vytvořením společného trhu a postupným odstraňováním rozdílů mezi hospodářskými politikami členských států podporovat harmonický rozvoj hospodářských činností ve Společenství, nepřetržitý a vyvážený růst, vyšší stabilitu, rychlejší zvyšování životní úrovně a užší kontakty mezi členskými státy.“¹¹⁵

Signatáři, a to král Belgický, prezident spolkové republiky Německo, prezident Francouzské republiky, velkovévodkyně Lucemburska, královna Nizozemí uvedli na začátku smlouvy, že jsou:

ROZHODNUTI položit základy stále užšího svazku evropských národů,

ODHODLÁNI zabezpečit společným postupem hospodářský a sociální růst svých zemí odstraněním překážek, které rozdělují Evropu,

¹¹⁴ ŠEDIVEC, Václav. *Hospodářská unie EHS*. Praha : [s.n.], 1969. K charakteru dnešní integrace, s. 10.

¹¹⁵ *Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství (1957)* [online]. EUR-Lex , 1998 [cit. 2009-06-06]. Část první. Článek 2. Dostupný z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/index.htm>>.

POTVRZUJÍCE za základní cíl svého úsilí neustálé zlepšování životních a pracovních podmínek svých národů,

UZNÁVAJÍCE, že odstranění stávajících překážek vyžaduje dohodnutý postup, aby byl zabezpečen trvalý rozvoj, vyvážený obchod a korektní hospodářská soutěž,

SNAŽÍCE SE posílit jednotu hospodářství svých zemí a zajistit jejich harmonický rozvoj zmenšováním rozdílů mezi jednotlivými regiony a odstraněním zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů,

PŘEJÍCE SI přispět společnou obchodní politikou k postupnému odstraňování omezení v mezinárodním obchodě,

HODLAJÍCE potvrdit solidaritu, která spojuje Evropu a zámořské země, a přejíce si zajistit rozvoj jejich blahobytu v souladu se zásadami Charty Spojených národů,

ROZHODNUTI zachovat a upevnit tímto spojením svých zdrojů mír a svobodu a vyzývajíce ostatní národy Evropy, které jejich ideál sdílejí, aby se k jejich úsilí připojily.¹¹⁶

Smlouvu můžeme rozdělit do několika částí a to konkrétně do šesti:

- V první části jsou definovány základní zásady EHS
- Ve druhé jsou shrnuty základy Společenství v jednotlivých kapitolách, jako např. zemědělství, volný pohyb, doprava, celní unie, služby a kapitál.
- Ve třetí části je vymezena politika Společenství, zejména pak hospodářské politiky, sociální a chod evropské investiční banky
- Čtvrtá část pojednává o přidružených zámořských zemích a územích
- V páté jsou obsaženy pojednání o ustanovených orgánech Společenství a finančních ustanoveních
- Část šestá se věnuje všeobecným a závěrečným ustanovením

První část s titulem „zásady“ vyjadřuje ve všeobecné formě cíle EHS vytvořením společného trhu a postupným sblížením hospodářské politiky členských států podpořit harmonický rozvoj. K tomu by měl sloužit:

- Odstranění cel a kvantitativních omezení
- Zavedení společných celních tarifů
- Zrušení překážek volného pohybu lidí, služeb a kapitálu

¹¹⁶ Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství (1957) [online]. EUR-Lex, 1998 [cit. 2009-06-06]. Preambule. Dostupný z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/index.htm>>.

- Společná politika zemědělství
- Společná politika v dopravě
- Zabránění nekalé konkurence
- Umožnit procedury umožňující koordinovat hospodářskou politiku a předcházet platebním bilancím
- Založit investiční banku
- Založit sociální fond
- Přidružit zámořské oblasti, aby se zvýšil obchod i sociální rozvoj¹¹⁷

Druhá část, která byla nejobsáhlejší, se týká základů a nejdůležitějších ustanovení, zejména pak vytyčení postupu k úplnému odstranění celních omezení. Bylo stanoveno přechodné období 12 – 15 let, které mělo být rozděleno na tři etapy. Přechod mezi obdobími mohl nastat jen v případě, že byly dodrženy a splněny cíle. Pokud některá ze členských zemí to tak nepocítovala, mohla tento proces pozdržet až dvakrát o jeden rok. V této kapitole byly také definovány opatření týkající se svobodného pohybu, pracovní síly, kapitálu v rámci EHS.¹¹⁸

Třetí kapitola se věnuje hospodářské a sociální politice. Co se týče hospodářství, zahrnuje zde pravidla, která bojují proti opatřením, která by mohla narušovat soutěž. V sociální politice, zde byl přijat požadavek Francie, která si přála harmonizaci ve dvou sociálních břemenech a to rovnost platů mezi muži a ženami a náhrad za svátky a prázdniny.

Čtvrtá část měla zajistit přidružení zámořských oblastí. Mělo to být provedeno tak, že:

- Členské země měly zacházet s výrobky z těchto zemí jako s mateřskými
- Zámořské země si mohly zachovat svá cla vůči členským zemím
- Členové budou pro předběžné období částečně financovat investice v těchto oblastech¹¹⁹

Pátá část pojednává o orgánech, které se staly součástí tohoto Společenství. Ty jsem už, ale popsala výše.

¹¹⁷ SLÁDEK, Josef. *Evropské hospodářské společenství jeho ekonomické a politické příčiny a důsledky*. Praha:Orbis, 1959. ISBN D-583464. Principy smlouvy, s. 18-19.

¹¹⁸ SLÁDEK, Josef. *Evropské hospodářské společenství jeho ekonomické a politické příčiny a důsledky*. Praha:Orbis, 1959. ISBN D-583464. Principy smlouvy, s. 19.

¹¹⁹ Tamtéž, str. 23.

V šesté kapitole této smlouvy jsou všeobecné ustanovení. Například se zde uvádí, že smlouva nijak neovlivňuje vlastnické poměry členů, že se nemusí zpovídat ohledně bezpečnosti a že v případě války či nepokojů může členský stát podniknout nutná opatření v zájmu své bezpečnosti.

7.2 Smlouva o Euratomu

K Římské smlouvě se samozřejmě stejně jako EHS počítá i Euratom. I Euratom byl dílem Monneta, chtěl rozšířit kompetence ESUA o další oblast energie.

Myšlenka mírového využití nadchla mnoho lidí a hlavně i evropské vlády. Již v roce 1953 vznikla Evropská organizace pro jaderný výzkum – CERN, s cílem rozvíjet spolupráci evropských států v oblasti jaderného výzkumu.

Ve smlouvě o Euratomu bylo stanoveno, že hlavním posláním Společenství je přispět vytvořením podmínek nezbytných pro rychlé vybudování a růst jaderného průmyslu ke zvýšení životní úrovně v členských státech a k rozvoji vztahů s ostatními zeměmi.

K naplnění svého poslání má Společenství za podmínek stanovených touto smlouvou:

- a) rozvíjet výzkum a zajišťovat šíření technických poznatků,*
- b) vypracovávat jednotné bezpečnostní standardy pro ochranu zdraví obyvatelstva a pracovníků a dbát na jejich dodržování,*
- c) usnadňovat investice a zajišťovat, zejména podporou podnikání, vybudování základních zařízení nezbytných pro rozvoj jaderné energetiky ve Společenství,*
- d) dbát na pravidelné a rovnoměrné zásobování všech uživatelů ve Společenství rudami a jadernými palivy,*
- e) zaručovat vhodným dozorem, aby jaderný materiál nebyl zneužíván k jiným účelům, než ke kterým je určen,*
- f) vykonávat vlastnické právo, jež mu bylo přiznáno ke zvláštním štěpným materiálům,*
- g) zajišťovat široký odbyt a přístup k nejlepším technickým prostředkům vytvořením společného trhu zvláštních materiálů a zařízení, volným pohybem kapitálu pro investice v oblasti jaderné energie a svobodou zaměstnávání odborníků uvnitř Společenství,*

h) navazovat s ostatními zeměmi a s mezinárodními organizacemi vztahy, které mohou přispět k pokroku v mírovém využití jaderné energie.¹²⁰

Bylo stanoveno, že Euratom se stane vlastníkem všech štěpných materiálů na území členských států, bude mít právo je přidělovat, kontrolovat jejich použití řídit a koordinovat jejich investice a provádět výzkum v oblasti atomové energie.¹²¹

8. Institucionální struktura Euratomu

Struktura se shodovala s Montánní unií, tak i s EHS. Společné měly Shromáždění a Soudní dvůr, a poradní orgány jako hospodářský a sociální výbor.

Článek 3 ještě samozřejmě zaváděl Radu a Komisi. Komise byla výkonným orgánem, ale měla omezené pravomoci. Jejím prvním předsedou se stal Luis Armand. Tento orgán měl dohlížet na plnění ustanovení Smlouvy a dávat doporučení či vyjádření v oblasti atomové energie. Komise měla pět členů.

Rada byla, stejně jako v EHS, řídicím orgánem. Členské země zde měly svého představitele, který hájil zájmy své země.

Byly rovněž vytvořeny poradní orgány a to Výbor pro vědu a techniku a poradní výbor Zásobovací agentury Euratomu. Nejdůležitější oblastí Euratomu se stal výzkum. Ten byl docela nákladný proto, bylo v článku 6 uvedeno:

K podpoře provádění výzkumných programů, Komise může:

- a) poskytovat finanční příspěvky v rámci smluv o výzkumu, nikoli však podpor,*
- b) poskytovat k provádění těchto programů suroviny nebo zvláštní štěpné materiály, kterými disponuje, a to za úplatu nebo bezplatně,*
- c) dávat k dispozici členským státům, osobám nebo podnikům zařízení, vybavení nebo pomoc odborníků, a to za úplatu nebo bezplatně,*
- d) dávat podnět ke společnému financování ze strany zúčastněných členských států, osob nebo podniků.¹²²*

¹²⁰ Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii (1957) [online]. EUR-Lex, 1998 [cit. 2009-06-06]. Článek 2. Dostupný z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/index.htm>>.

¹²¹ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Praha: Lidové noviny, 2004. Str. 258, ISBN 80-7106-663-X.

Myšlenka Smlouvy o Euratomu – uzavírala na dobu neurčitou, na rozdíl od Smlouvy o ESUO, která byla v platnosti po dobu 50 let - bylo umožnit členským státům, rovněž úzce spolupracovat s USA ve výrobě energie jaderného původu, ovládat veškerý průmyslový cyklus (včetně výzkumu, vzdělávání a produkci), zajistit dodávky přírodního uranu a zvláštních štěpných materiálů, a položit tak základy pro zásadní úkol a to dohlížet na tohle mimořádně citlivé odvětví.¹²³

Důležitou péčí se stalo rozšiřování poznatků, výchova odborníků a výzkumu. Tento vývoj směřoval k těmto tématikám z důvodu politického tlaku. Vlády měly pocit, že jaderná energie se rovná vojenskému účelu a docházelo tak mnoha sporům.

Z Euratomu se tedy nepodařilo uskutečnit rovnocennou instituci k EHS a stal se v průběhu času spíše agenturou pro podporu výzkumu.¹²⁴

9. Závěr

Římské smlouvy byly důležitým mezníkem pro evropskou integraci. Vytvořily společnou evropskou tržní oblast a uskutečnily možnost využití jaderné energie k mírovým účelům.

V roce 2007 to bylo 50 let, co tyto smlouvy byly podepsány a dnes už víme, že samotná EHS i Euratom se staly základem pro vytvoření Evropské unie v dnešní podobě.

A co opravdu můžeme považovat za úspěch? Co se týče jednotného trhu, můžeme za největší úspěch považovat možnost výběru. Zavedením volného pohybu lidí, služeb, zboží i kapitálu vznikl v Evropě rozmanitý trh, kde si může vybrat každý, ať už spotřebitel, investor či obchodník. Rovněž Evropě tak mohlo vzniknout zdravé konkurenční prostředí. Tato rozmanitost vnesla do dnešního světa větší efektivitu a zvýšila tak i kvalitu našich životů. Jednotný trh se stal velice atraktivním místem i ve světovém měřítku.

V rámci transportu můžeme dnes říct, že Evropa je propojena skrz na skrz. Vytvořením transevropských sítí můžeme zajistit přepravu osob, zboží a dnes i energií.

Euratom, který byl vytvořen pro mírové využití jaderné energie, dnes pomáhá propojit znalosti v tomto oboru, infrastrukturu, financování, bezpečnost atomové energie a hlavně výzkum.

¹²² *Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii (1957)* [online]. EUR-Lex, 1998 [cit. 2009-06-06]. Článek 6. Dostupný z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/index.htm>>.

¹²³ *The Treaty establishing Euratom* [online]. European NAVigator. Étienne Deschamps. Translated by the CVCE. , 2004-2009 [cit. 2009-06-06]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=26664>>.

¹²⁴ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Praha: Lidové noviny, 2004. Str. 260, ISBN 80-7106-663-X.

K podepsání Římských smluv vedla spleť cest, která byla plná diskuzí a debat po celé dva roky. Byly to obtížné roky i v rámci mezinárodní situace. Ve své práci jsem se pokusila zobrazit, jak tyto diskuze řešily otázky požadavků jednotlivých států, k jakým cílům dospěly, případně jaká atmosféra je provázela.

Díky zdrojům, které se dnes nachází na internetu, máme poměrně lehký přístup k těmto informacím z pohodlí svého domova. Toto ve finále můžeme také vidět jako důsledek evropské integrace, kterou započaly Římské smlouvy – snadný přístup k různým pramenům a to i těm zahraničním. Jediné co pro některé z nás může být úskalím, je jazyková bariéra. O tématu Římských smluv bych dokázala napsat mnohem více a zevrubněji kdybych ovládala francouzštinu, ale i přesto jsem se snažila maximálně využít anglické zdroje, které jsem našla.

Po 50 letech si už můžeme dovolit zhodnotit vznik Římských smluv a dle mého názoru, splnily to, co si předsevzaly. Na důkaz toho mohu uvést už jen to, že existuje a stále funguje Evropská unie. Samozřejmě i dnes existují lidé, kteří s touto nadnárodní politikou nesouhlasí, ale myslím si, že i přesto si jednotliví členové v rámci EU stále zachovávají svou tvář a rozmanitost.

10. Soupis pramenů a literatury

Literatura:

GERBET, Pierre. *Budování Evropy*. Praha: Karolinum , 2004. 450 s.

PAVLÁT, Vladislav, et al. *EHS - Budoucnost a dnešek*. Praha: Svoboda , 1967. 464 s.

VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2004. 645 s.

GILBERT, Felix. *Konec evropské éry:dějiny Evropy 1890-1990*. Praha: Mladá Fronta , 2003. 654 s.

ŠEDIVEC, Václav. *Hospodářská unie EHS* . [s.l.] : [s.n.], 1969. 224 s.

SVĚRÁK , Vladislav . *EHS - nová forma boje monopolů proti pracujícím* . [s.l.] : Praha , 1963. 256 s.

BOOKER, Christopher. *Skryté dějiny evropské integrace od roku 1918 do současnosti*. Brno: Barrister & Principal, 2006. 623 s.

Římské smlouvy. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1993. 218 s. Evropská integrace v dokumentech.

SLÁDEK, Josef. *Evropské hospodářské společenství jeho ekonomické a politické příčiny a důsledky*. Praha : [s.n.], 1959. 82 s. ISBN D-583464.

CHYTILOVÁ, B., ZEMANOVÁ , R. *Některé problémy západoevropské integrace : K problematice vnějších ekonomických vztahů a programování EHS* . Praha : [s.n.], 1967. 140 s.

PAVLÁT, Vladislav. *Současné rozpory západoevropské "integrace"*. Praha : [s.n.], 1961. 209 s.

TAUFER , Otakar . *Hospodářská integrace západní Evropy* . Praha : [s.n.], 1961. 151 s. ISBN 25-007-62.

Internetové portály:

<http://eur-lex.europa.eu/>

<http://www.euportal.cz/>

<http://www.iue.it/>

www.ena.lu

www.euroskop.cz

www.europa.eu

Seznam použitých zdrojů:

1. Odbor informování o evropských záležitostech. *Schumanova deklarace* [online]. 2008 [cit. 2009-05-28]. Str. 1. Dostupný z WWW: <http://www.euroskop.cz/gallery/5/1682-b8eae18a_bbd7_459f_85b5_ea5b969cb34f.pdf>.
2. *Smlouva o založení evropského společenství uhlí a oceli* [online]. Karolinum, 17/4/2009 [cit. 2007-03-04]. Dostupný z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/dat/11951K/tif/TRAITES_1951_CECA_1_EN_0001.tif>.
3. Škořochová, Marie. Analýza Korejské války [online]. *E-polis.cz*, 21. duben 2008. [cit. 2009-06-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.e-polis.cz/mezinarodni-bezpecnost/259-analyza-korejske-valky.html>>. ISSN 1801-1438.
4. VANĚK, Václav. Padesát let od Atomů pro mír. *Energetická politika* [online]. 2004, roč. 5 [cit. 2009-05-03] Dostupný z WWW: <http://www.volny.cz/casopis.energetika/e_0504_3.html>.
5. *President Eisenhower's "Atoms for Peace" Speech* [online]. AJ Software & Multimedia, 1998-2008 [cit. 2009-03-04]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.atomicarchive.com/Docs/Deterrence/Atomsforpeace.shtml>>.
6. *Letter from Paul-Henri Spaak to Konrad Adenauer (Brussels, 4 April 1955)* [online]. Ministère des Affaires étrangères; Commission de publication des DDF (Ed.). Documents diplomatiques français. Tome I: 1955, 1er janvier-30 juin. Paris: Imprimerie nationale, 1987, p. 400. Translated by the CVCE. 2004-2009 [cit. 2009-03-05]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=24618>>.

7. *The Benelux Memorandum* [online]. European Navigator. Étienne Deschamps. Translated by the CVCE., 2004-2009 [cit. 2009-04-23]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=26425>>.
8. *Note from the European Revival Department at the Quai d'Orsay (May 1955)* [online]. Ministère des Affaires étrangères; Commission de publication des DDF (Ed.). Documents diplomatiques français. Tome I: 1955, 1er janvier-30 juin. Paris: Imprimerie nationale, 1987, pp. 704-707. Translated by the CVCE. , 2004-2009 [cit. 2009-04-14]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=1224>>.
9. *Messinská deklarace* [online]. Odbor informování o evropských záležitostech (OEZ), c2008 [cit. 2009-03-25]. s. 3. Dostupný z WWW: <http://www.euroskop.cz/gallery/5/1681-3077923_652d_49a3_be5e_5f748741d716.pdf>.
10. *Paul-Henri Spaak : Biography* [online]. European University Institute - Historical Archives of the European Union, 1995-2008 [cit. 2009-04-07]. Text ve francouzštině. Dostupný z WWW: <<http://wwwarc.eui.eu/phs//biog.asp>>.
11. *The work of the Spaak Committee* [online]. European Navigator. Étienne Deschamps. Translated by the CVCE. , 2004-2009 [cit. 2009-04-05]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=26666>>.
12. *The Spaak Report* [online]. European Navigator. Étienne Deschamps. Translated by the CVCE. Kapitola 4. Zemědělství, 2004-2009 [cit. 2009-05-24]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=26304>>.
13. *'Does Messina signify a new start?', from Luxemburger Wort (6 June 1955)* [online]. Messina als neuer Start?, in Luxemburger Wort. 06.06.1955, No 157; 106e année, p. 1. Translated by the CVCE. , 2004-2009 [cit. 2009-05-30]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=26335>>.
14. *'Miscarriage at Messina' from The New Statesman and Nation (11 June 1955)* [online]. Miscarriage at Messina, in The New Statesman and Nation. 11. 06. 1955, No 1266; Vol. XLIX, p. 801. , 2004-2009 [cit. 2009-03-27]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=25263>>.
15. *The role of the Action Committee for the United States of Europe* [online]. European Navigator. Étienne Deschamps. Translated by the CVCE. 2004-2009 [cit. 2009-03-03]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=26531>>.
16. SPAAK, Paul-Henri. *Integration or decline* [online]. Smets, Paul-F. (Ed.). La pensée européenne et atlantique de Paul-Henri Spaak (1942-1972). Book 1. Bruxelles: Goemaere, 1980, pp. 427-431. Translated by the CVCE., 2004-2009 [cit. 2009-04-08]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=26324>>.

17. *'How the Common Market was born in the Château of Val Duchesse' from Communauté européenne (March 1967)* [online]. GAZZO, Emanuele, Comment le Marché commun est né sous les lambris de Val Duchesse, in Communauté européenne. Mars 1967, No 104, pp. 11-14. Translated by the CVCE., 2004-2009 [cit. 2009-05-26]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=24172>>.
18. *The Venice Conference* [online]. European Navigator. Étienne Deschamps. Translated by the CVCE. , 2004-2009 [cit. 2009-05-08]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=24720>>.
19. *Optimism in Venice' from Le Monde (1 June 1956)* [online]. Optimisme à Venise, in Le Monde. 01.06.1956, No 3 532; 13e année, p. 1. Translated by the CVCE., 2004-2009 [cit. 2009-05-22]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=25212>>.
20. *Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství (1957)* [online]. EUR-Lex , 1998 [cit. 2009-06-06]. Preamble. Dostupný z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/index.htm>>.
21. *Address given by Paul-Henri Spaak at the ceremony held to mark the signing of the Rome Treaties (Rome, 25 March 1957)*[online]. Archives historiques du Conseil de l'Union européenne, Bruxelles, Rue de la Loi 175. Négociations des traités instituant le CEE et la CEEA (1955-1957), CM3. Conférence des ministres des Affaires étrangères et signature des traités de la CEE et de la CEEA, Rome, 25.03.1957, CM3/NEGO/098. , 2004-2009 [cit. 2009-05-14]. Text ve francouzštině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=1&doc=1245>>.
22. *'The Six have signed the Treaties establishing Euratom and the Common Market' from Le Soir (26 March 1957)* [online]. REBUFFAT, Charles, Les "Six" ont signé les traités de l'Euratom et du Marché commun, in Le Soir. 26. 03. 1957, No 85; 71e année, p. 1; 3. Translated by the CVCE., 2004-2009 [cit. 2009-04-11]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=1264>>.
23. *Rede von Konrad Adenauer anlässlich der Unterzeichnung der Römischen Verträge (Rom, 25. März 1957)* [online]. Rede von Konrad Adenauer (25. März 1957), in Bulletin des Presse- und Informationsamtes der Bundesregierung. 27. 03. 1957, Nr. 59, S. 505-506., 2004-2009 [cit. 2009-04-13]. Text v němčině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=3&doc=1715>>.
24. *Address given by Joseph Bech at the ceremony held to mark the signing of the Rome Treaties (Rome, 25 March 1957)* [online]. Archives historiques du Conseil de l'Union européenne, Bruxelles, Rue de la Loi 175. Négociations des traités instituant le CEE et la CEEA (1955-1957), CM3. Conférence des ministres des Affaires étrangères et signature des traités de la CEE et de la CEEA, Rome, 25. 03. 1957, CM3/NEGO/098., 2004-2009 [cit. 2009-04-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=1&doc=1719>>.

25. *Parliamentary debates and ratification of the Treaties* [online]. European Navigator. Étienne Deschamps. Translated by the CVCE., 2004-2009 [cit. 2009-04-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=26657>>.
26. *The signing of the Rome Treaties* [online]. European Navigator. Étienne Deschamps. Translated by the CVCE., 2004-2009 [cit. 2009-06-08]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=26527>>.
27. *Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii (1957)* [online]. EUR-Lex, 1998 [cit. 2009-06-06]. Článek 2. Dostupný z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/index.htm>>.
28. *The Treaty establishing Euratom* [online]. European Navigator. Étienne Deschamps. Translated by the CVCE., 2004-2009 [cit. 2009-06-06]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu?lang=2&doc=26664>>.

11. Seznam obrazových příloh:

Příloha č. 1: Jean Monnet a Robert Schumann

Zdroj: <<http://media-2.web.britannica.com/eb-media/83/97483-004-C6B3E1A4.jpg>>

Příloha č. 2: Konrád Adenauer při podpisu římských smluv 1957

Zdroj: <<http://www.euroskop.cz/gallery/42/12677-konrad-adenauer-podepisuje-rimske-smlouvy.jpg>>

Příloha č. 3: Podepisování Římských smluv 25. března 1957

Zdroj: <http://ec.europa.eu/avservices/download/photo_download_en.cfm?id=13631>

Příloha č. 4: Jean Monnet

Zdroj: <http://www.dhm.de/lemo/objekte/pict/BiographieMonnetJean_photoMonnetJean/index.html>

Příloha č. 5: Jean Monnet, 2. března 1953

Zdroj: <<http://jeanmonnetcouncil.com/>>

Příloha č. 6: Paul – Henri Spaak

Zdroj: <<http://www.nato.int/pictures/database/large/b00862.jpg>>

Příloha č. 7: Paul – Henri Spaak

Zdroj: <<http://www.mosr.sk/data/files/38.jpg>>

Příloha č. 8: Brusel, 1956

1 Paul KREBS (Německo)

2 M. BECH (Lucembursko)

3 Paul van ZEELAND (Belgie)

4 Paul Henri SPAAK (Belgie)

5 Edward BEDDINGTON-BEHRENS (Velká Británie)

Zdroj: <<http://www.elec-lece.eu/images%2060/photo%201.jpg>>

Příloha č. 9: Podpisy na Římské smlouvě

Zdroj: <<http://en.wikivisual.com/images/8/82/Tratrom.jpg>>

Příloha č. 10: Logo k oslavám 50 let od založení Římských smluv z roku 2007

Zdroj: <http://europa.eu/50/anniversary_logo/index_cs.htm>

Příloha č. 11: Logo ve všech členských jazycích

Zdroj: <http://europa.eu/50/anniversary_logo/index_cs.htm>

12. Přílohy:

Příloha č. 1: Jean Monnet a Robert Schumann

<http://media-2.web.britannica.com/eb-media/83/97483-004-C6B3E1A4.jpg>

Příloha č. 2: Konrád Adenauer při podpisu římských smluv 1957

<http://www.euroskop.cz/gallery/42/12677-konrad-adenauer-podepisuje-rimske-smlouvy.jpg>

Příloha č. 3: Podepisování Římských smluv 25. března 1957

http://ec.europa.eu/avservices/download/photo_download_en.cfm?id=13631

Příloha č. 4: Jean Monnet

http://www.dhm.de/lemo/objekte/pict/BiographieMonnetJean_photoMonnetJean/index.html

Příloha č. 5: Jean Monnet, 2.března 1953

<http://jeanmonnetcouncil.com/>

Příloha č. 6: Paul – Henri Spaak

<http://www.nato.int/pictures/database/large/b00862.jpg>

Příloha č. 7: Paul – Henri Spaak

<http://www.mosr.sk/data/files/38.jpg>

Příloha č. 8: Brusel, 1956

- 1 Paul KREBS (Německo)**
- 2 M. BECH (Lucembursko)**
- 3 Paul van ZEELAND (Belgie)**
- 4 Paul Henri SPAAK (Belgie)**
- 5 Edward BEDDINGTON-BEHRENS (Velká Británie)**

<http://www.elec-lece.eu/images%2060/photo%201.jpg>

Příloha č. 9: Podpisy na Římské smlouvě

EN FOI DE QUOI, les plénipotentiaires soussignés ont apposé leurs signatures au bas du présent Traité.

ZU URKUND DESSEN haben die unterzeichneten Bevollmächtigten ihre Unterschriften unter diesen Vertrag gesetzt.

IN FEDE DI CHE, i plenipotenziari sottoscritti hanno apposto le loro firme in calce al presente Trattato.

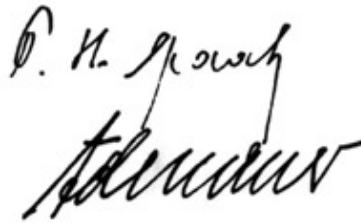
TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekende gevolmachtigden hun handtekening onder dit Verdrag hebben gesteld.

Fait à Rome, le vingt-cinq mars mil neuf cent cinquante-sept.

Geschehen zu Rom am fünfundzwanzigsten März neunzehnhundert-siebenundfünfzig.

Fatto a Roma, il venticinque marzo millenovecentocinquantasette.

Gedaan te Rome, de vijfentwintigste maart negentienhonderd zeven-
envijftig.

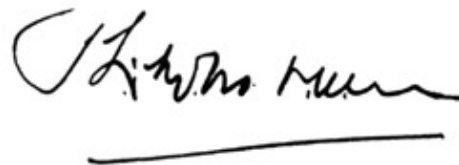

<http://en.wikivisual.com/images/8/82/Tratrom.jpg>

Příloha č. 10: Logo k oslavám 50 let od založení Římských smluv z roku 2007

S**P****Ů****L****E****Č****N****Ě**
OD 1957

http://europa.eu/50/anniversary_logo/index_cs.htm

Příloha č. 11: Logo ve všech členských jazycích

http://europa.eu/50/anniversary_logo/index_cs.htm

13. Resumé

Treaties of Rome were important boundary mark for European integration. They create the common European market area and realized possibility of usage nuclear energy to peaceable purposes.

In the year 2007 it was 50 years, when these contracts were to be signed and today we already know, that the EEC and Euratom became the base for creation of European union in today's form.

What we really can regard as success? Concerning to unified market, we can rate as the biggest success option of selection. Adopting of free movement of people, services, goods and capital arose in Europe multifarious market, where is everybody able to choose, no matter if it is consumer, investor or businessman. In Europe so could arise healthy competitive environment as well. This variety brings in to the today's world bigger effectiveness and increased quality of our life. Simple market stated very attractive place in a world-wide scale.

In terms of transport we can say today, that the Europe is interconnected thoroughly. Creation of trans-european networks we can ensure transportation of persons, goods and energy as well.

Euratom, which was created for peaceable usage of nuclear energy, today helps put through knowledge in this branch, infrastructure, financing, safeness of atomic energy and mainly research.

To ratification of Treaties of Rome led intricate way, which was full of symposiums and discussions all over two years. It was also a difficult period in terms of international situation. I am trying in my work to display, how these symposiums solve questions of needs of single states, to what aims they reached, eventually what atmosphere were guiding them.

Thanks sources, which we can find out on Internet, we had relatively light access to this information in comfort of our home. This we can also see as a result of European integration that the initiate the Treaties of Rome – easy access to different sources, namely to foreign. The only thing what for some of us can be difficulty, is a language barrier. About topic Treaties of Rome I would prove to write much more if I would knew the French, but in spite of that I tried to use at the most English sources that I was able to find.

After 50 years already we can allow valorize the rise of Treaties of Rome and according to mine opinion, they realized, what they made a point of. In proof of this is, that there still exists the European Union. Of course today there has been people, that disagrees

with this one supra - national policy, but I think, for all that the single members are keeping their faces and variety.